

Izhaja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 25.— Din
za inozemstvo 40.—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 4 in 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošti, štokov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 25. februarja.

Intrigantna kampanja, ki so jo vodile blokaške novine sedaj že ves čas od 8. februarja, je imela namen, da zaneslo zmedo v vrste Narodnega bloka, oslabi zaupanje v državno fronto ter ustvari situacijo, v kateri bi mogla prirediti stara, nam že od lani tako žalostno znana komedija taktičnih izigravanj in političnih kravjih kupčij. Toda spletke so bile preveč nepretno zasnovane. Dosegle so ravno nasprotni učinek: ojačale so solidarnost Narodnega bloka, v opoziciji pa so povzročile medsebojno nezaupanje in sum, da njene posamezne grupe druga drugo izigravajo. Ta sum je bil, kakor se je ugotovilo, upravičen zlasti glede klerikalcev, ki so vse do zdaj nje upali, da se jim posreči skočiti še v zadnjem trenutku iz potapljačice se barke. Treba je le pogledati poročila škofovega lista, da se vidi, kako strastna je bila ta njihova želja. Sedaj je komedija finita. Z naravnost sijajno slovesnostjo proglašajo blamirani špekulanti, da odklanjajo vsako zvezo z Narodnim blokom in posebej še vsako kombinacijo z radikali. To njihovo izjavo je treba čitati pravilno. Ona ne pomeni ničesar drugega nego priznanje, da je Narodni blok kompakten in solidaren in je v svojem bistvu klavna resignacija na vsak preokret v politični situaciji.

A medtem ko gospodje šefi opozicije stojijo pred granitno steno trdnega zasnovanega političnega in delovnega programa Narodnega bloka in enotne solidarne taktike obeh koaliranih narodnih strank, kakšen pozitiven cilj so postavili sebi? Že več nego leto dni razmetavajo s frazo o "narodnem sporazumu". A kakor pred letom, tako tudi danes obstoji ves njihov "sporazum" v sporazumu, da se je treba sporazumeti! Nasprotniki gg. Radiča, Koroseca, Davidovića, Spaha, Polića so ljudje, ki niso nedostojni argumentom in ki ne odklanjajo diskusije o nobenem vprašanju, katero se tiče interesov naroda in države. Kaj je postavila opozicija proti konkretnemu, v podrobnostih znanemu, v vidovdanskim ustavi, v političnih in delovnih smernicah Narodnega bloka jasno izraženemu programu? Kako se glasijo njeni protipredlogi? Nikdo jih ne pozna, ker jih ni, ker stranke "narodnega sporazuma" vlečejo vsaka na svojo stran in se med seboj programatično skoraj tako ostro razlikujejo, kakor se vsaka izmed njih razlikuje od unitarističnih skupin. Opozicijski blok je ostal brez skunnega državnopravnega programa in je danes kakor v svojem začetku le taktičen konglomerat z enim samim negativnim ciljem: delati narodni vladi težkoče, zadrževati notranjo konsolidacijo, spodkopavati zaupanje in vero ljudstva v ozdravljenje njegovega nacionalnega življenja. To je negativizem v polni svoji nagoti, ki izključuje vsako stvarno razpravo in izločuje opozicijske šefe in njihove stranke od vsake resne tekme za vodstvo države.

Pomanjkanje vsakega pozitivnega programa so opozicijski šefi tudi formalno priznali. Napovedovali so enotni parlamentarni klub Narodnega sporazuma, a pokazalo se je, da o tem ni govora. Naznanjajo sicer, da so se odločili ustanoviti enoten "Blok narodnega sporazuma in ljudske demokracije", toda nikogar ne bodo prevarali, da je nekaj drugega nego novo ime za staro stvar, nov naslov za staro že davno skrahirano akcijo! Ostal je stari "širši blok" in vsi projekti, ustvariti taktično parlamentarno enoto, so propadli. Edino, kar je v tej novi formaciji značilno, je, da je prejšnja dvojnica organizacija "širšega" in "ožjega" bloka ohranjena. Ne sicer v korist katerikoli ideji, pač na škodo edine grupe, ki je v "bloku" dosedaj še držala zvezo z unitaristično mislijo. Davidović, ki je imel dosedaj preko "ožjega" bloka precej tehtnega vpliva na odločitve opozicije, je politično karikiriral pred separatisti in se dal vključiti Radiču in Korosecu. Z narodnega in državnega stališča je to sicer žalostno, a je morda zdravo. Tim preje bo namreč prišlo iztrženje za Davidovićeve demokrate in evolucionje, ki je v tej stranki prišlo, se bo pospešilo, njen povratek na zdravo nacionalno bazo bo olajšan.

Politična situacija je po današnjem komunikéjn separatičnega bloka tudi za najnevarnejše opazovalce do temejša razčističena. Obe politični fronti sta davno pred otvoritvijo parlamenta postavili svoje vrste in si stajata primiravljenci za hrbet. Njunu številu je 163 : 168. Že v tej diferenci se vidi vsa absurdnost trditve, da bo delo narodne vlade nemogoče. Številke obeh skupin le matematično razmerja. One ne povedo, kar so pokazali dogodki zadnjih dveh tednov in

Popolna resignacija blokašev

SINOČI SO ŠEFI OPOZICIJSKEGA BLOKA IZDALI KOMUNIKE, V KATEREM ODKLANJAJO VSAKO KOMBINACIJO Z VLADO IN POSEBEJ SE Z RADIKALI. — MESTO POZITIVNEGA PROGRAMA SO SI NADELALI NOVO IME. — TUDI IDEJA ENOTNEGA OPOZICIJSKEGA KLUBA JE PROPADLA.

Beograd, 25. februarja. p. Nocoj so šefi opozicije imeli svojo zaključno sejo, s katero so izdali dva komunikéja v katerih pravijo:

1.) Zastopniki strank bloka "narodnega sporazuma" konstatirajo, da je proti ustavi in zakonu, da vlada drži v zaporu izvoljene narodne poslance, dasi je bila dolžna po čl. 88. ustave in 108. poslovniku pustiti jih na svobodo, čim so bili izvoljeni. Razlog teh odredb zakona in skupščinskega poslovnika je haš ta, da se ne vpliva na sestavo verifikacijskega odbora in s tem na definitivno sestavo narodne skupščine. Zastopniki opozicijskih strank izjavljajo, da bodo v slučaju, ako bo vlada onemogočila le enemu narodnemu poslancu priti k sejam Narodne skupščine storili najenergičnejše korake, da preprečijo tak usodni precedens.

2.) Zastopniki bloka so na sejah 23., 24. in 25. februarja sprejeli nastopne sklepe:

Zastopniki strank "narodnega sporazuma" konstatirajo, da so njihove stranke pri volitvah odobrile politiko narodnega sporazuma ter da so bili izvoljeni z izrecnim mandatom, da do kraja izvedejo

to politiko in da so se stranke iz katerih je sestavljena današnja vlada z načinom, ki so ga izvajale v volitvah izključile iz vsakega sodelovanja v graditvi narodnega sporazuma. Stranke "narodnega sporazuma" ne morejo v današnji sestavi parlamenta niti posamezno, niti skupno vstopiti v nikakvo kombinacijo s sedanjim radikalno stranko, kot celino, prvič radi tega, ker so poslanci tega kluba silili na volitve s parolo proti sporazumu, še več pa, ker stranke sporazuma ne bodo niti ne smele v nobeni obliki sankcionirati tega načina izvedbe volitev, ker bi to pomenilo za bodočnost uveljavljanje vseh garancij za kakršnikoli pravni red v naši državi.

Stranke "sporazuma" so dolžne, da nadaljujejo delo za izgradbo sporazuma. Radi tega so razmišljale za načelna vprašanja. Ker se je ugotovilo popolna soglasnost v vseh vprašanih in ker so v posebnem načrtu ugotovljene glavne točke skupnega programa, se je sklenilo, da stranke sestavi o stalno politično zajedništvo pod imenom: "Blok narodnega sporazuma in seljaške ljudske demokracije".

Ministrske konference in posvetovanja

UGODEN VTIS BLOKAŠKEGA KOMUNIKEJA V VLADI. — KONEC OPOZICIJSKIH FANTAZIJ. — RADIKALI IN KLERIKALCI.

Beograd, 25. februarja. r. Ministrski predsednik Pašić je tekom dopoldneva predsem konferiral z našim vladnim poslanikom dr. Josipom Smoljako o konkordatu. Nato se je posvetoval z ministri Markom Gjuričevićem, Krsto Miletićem in Božo Maksimovićem ter z državnim podtajnikom V. Vildierjem.

Zunanji minister dr. Ninčić je konferiral s trgovskim ministrom dr. Surminom o pogajanjih z Italijo, o eksploataciji reškega prielastišča in o ureditvi skladišč. Ministra sta razpravljala tudi o prestolajočih pogajanjih z Grčijo, ki se začnejo v nedeljo. V zvezi s tem je dr. Ninčić konferiral tudi z grškim poslanikom.

Za nocoj napovedana konferenca ministrskega komiteja o konkordatu je bila preložena na jutri.

Zvečer se je v vladnih krogih z zadovoljstvom razpravljalo o komunikéju blokaških voditeljev, ki resignirano priznavajo, da so njihove intrige, zanesli zmedo v vrste Narodnega bloka, popolnoma propadle. Upati je, da bodo sedaj prenehali tudi razna fanatična poročila, ki so jih zadnje dni neprestano širili zagrebški blokaški in ljubljanski klerikalni listi.

Obsežen material firenške konference

DOSEDAJ JE DOSEŽEN NAČELNI SPORAZUM V VEČINI VPRAŠANJ. — POGAJANJA BODO TRAJALA ŠE CEL MESEČ.

Rim, 25. februarja. a. V nasprotju z vestmi, ki so jih objavili nekateri inozemski listi, da se bodo italijansko-jugoslovnska pogajanja v kratkem zaključila, se mora smatrati, da po vseh predvidenih pogajanjih ne bodo končana pred enim mescem. Dasiravno se vrše popolnoma redno, celo pristrčno in ob obojestranskem razumevanju, je vendar velika množina in raznolikost vprašanj povod, da se mora vršiti še cela vrsta važnih pogajanj. Glavna vprašanja, ki se razpravljajo v Firenci se nanašajo na ureditev italijanskih in jugoslovnskih interesov v zvezi z aneksijo Reke ter na izvršitev prejšnjih dogovorov med Italijo in Jugoslavijo, v kolikor se nanašajo na Italijane v Dalmaciji.

Kakor javlja "Agenzia di Roma" se v Firenci razpravlja o nastopnih predmetih: Ureditve dolgov in kreditov, nastalih tekom vojne in pred sklepom rimskega sporazuma, izvršitev predvojnih pogodb, dobava vode in električne energije, regulacija Rečine, uporaba reškega pokopališča in bolnišnice, arhivi; ukrepi za izvršitev rimskega sporazuma, v kolikor se nanašajo na promet, občinska posestva, javni dolgovi, obnovitev mostov čez Rečino, bolniški stroški, mirovine, socialno zavarovanje, posestva v obme nem pasu, razlitištev v Dalmaciji, odvnetiki, obmejni promet.

O vseh teh vprašanjih se je v glavnem

že dosegel načelni sporazum. O drugih vprašanjih se bodo še vršila pogajanja in razprave.

LAŽNIVE VESTI O REŠKEM KONZORCIJU.

Beograd, 25. februarja. p. Povodom vesti raznih italijanskih listov, da je naša vlada pristala na to, da se sestavi konzorcij na Reki, je vaš dopisnik z merodajnega mesta pooblaščen izjaviti da so te vesti lažne in da naša vlada nikdar ne bo pristala, da se sestavi na Reki konzorcij, ter da nikdar ne bo pustila v nemar naših interesov na Primorju.

Ostri ukrepi proti komunistom

Gladovna stavka aretiranih komunistov v Zagrebu.

Zagreb, 25. febr. n. Danes so aretirani komunisti v leči vprizorili gladovno stavko in so odklonili vsako hrano. Tekom današnjega dne so v Zagrebu aretirali 14 komunističnih dijakov. Več aretiranih komunistov so pripeljali tudi iz pokrajine, tako n. pr. iz Karlovca, kjer so bili aretirani zidarski delavci in obč. svetnik Fr. Korosec, pekovski pomočnik Josip Pelagovier, pekovski pomočnik Rudolf Grubauer, lesni delavec Miroslav Kozjak ter lesni delavec in obč. svetnik Gjuro Jovanović.

kar žele daje večini Narodnega bloka značaj in silo absolutne moralne in politične premoči. Stranke Narodnega bloka imajo svoj pozitivni program, imajo svojo trdno državopravno in nacionalno bazo, so si ustvarile popolno notranjo solidarnost ter gredo na delo z odločno voljo, izpolniti obveze, ki so jih prevzele pred narodom. Njihov cilj je pomirjenje, red in plodovito delo. Stranke opozicijskega bloka, programatično neenotne, naci-

Zveza z Grčijo že obnovljena?

SENZACIJONALNA VEST PARIŠKEGA LISTA, KI PA SE NI POTRJEVALA.

Pariz, 25. febr. a. Tukajšnja izdaja lista "Chicago Tribune" javlja, da sta Jugoslavija in Grčija podpisali novo obrambno zvezo, ki je naprejena proti Turčiji. Sklenila se je tudi trgovinska pogodba, ki za nameni Jugoslavije gotove prednosti v Solunu in na železnici, ki vodi iz Soluna po vardarski dolini. Vojaška pogodba je, kakor javlja omenjeni list, zelo zanimiva, ker je Jugoslavija edina država, ki ni podpisala mirovne pogodbe s Turčijo in se zaradi tega nahaja z njo formalno še v vojnem stanju. Ta pogodba jamči Grčiji popolno kooperacijo jugoslovnske vojske, ki se smatra za najboljšo na Balkanu. Po sklepu lausanske mirovne pogodbe se je trdilo, da je Turčija

zbrala veliko množino svojih čet v Traciji ter zaradi tega napravila velike zaloge municije in prehrane. S tem, da si je Grčija zagotovila podporo Jugoslavije, je mogla demobilizirati rezerviste, ki so bili nad dve leti pod orožjem. To novo pogodbo odobrava v popolni meri angleška vlada, ki jo smatra za krepko sredstvo za vzdrževanje ravnotežja na Balkanu in zato, da se držita v šahu Italija in Turčija.

Na potrdilo te, vsekakor precej senzacionalne vesti, bo treba še počakati, ker doslej iz Beograda še ni nobenega tozdevnega poročila. Op. ur.

Načrt tiskovnega zakona predložen v predsankcijo

OBŠIREN EKSPOZE MINISTRA DR. SRŠKIČA O NAČELIH NOVEGA TISKOVNEGA ZAKONA.

Beograd, 25. februarja. p. Danes popoldne je minister za izenačenje zakonov dr. Srškić sprejel novinarje ter jim podal obširen ekspozé o načrtu tiskovnega zakona. Tekom prihodnjih dni bo minister dr. Srškić sprejet na dvoru ter bo predložil zakonski načrt v predsankcijo. Minister Srškić je v svojem ekspozéju izjavil med drugim: "Tiskovni zakon bo sprejet v narodni skupščini po sumarnem postopku, ker pomenja izenačenje tiskovnih zakonov za vso državo. Zasnovan je po nastopnih načelih: Tisk je svoboden; z nikakimi preventivnimi merami se svoboda tiska ne more preprečiti. Preventivna cenzura je dovoljena samo za slučaj vojne in mobilizacije. Način te cenzure se določi z zakonom. Ustava določa načela, po katerih se omejuje zloraba tiskovne svobode. Po čl. 13. ustave se sme prepovedati tisk i spis, ako vsebuje žalitev vladarja ali članov vladarskega doma, poglavarjev tujih držav, narodne skupščine, ako neposredno pozivlje državljane, da s silo izpremenijo ustavo ali državne zakone, ako vsebuje hudo kršenje javne morale. O vsem tem bodo sklepala redna sodišča. Ustava v čl. 138. prehodnih naredb pripušča tudi prepoved izdajanja listov, ako izjavljajo mržnjo proti državi kot celoti ali netrivo verski in plemenski razdor ali pozivljajo državljane, da s silo izpremenijo ustavo ali državne zakone.

Načrt določa načelo odgovornosti za krivična dejanja pisca, urednika, izdajatelja lista in razpečevalca. Tisk sme svobodno objaviti svoje misli, vendar ne sme vsebovati obelježja kakšnega krivičnega dejanja. Izdavanju listov se ne smejo delati nikake zapreke. Dolžnost je, da se list prijavi političnim oblastem, to pa ni nikaka preventivna odredba, temveč samo administrativna, s katero naj se zagotovi evidencija listov in njegovih odgovornih faktorjev. Kot odgovorni urednik se smatrajo one osebe, ki vodijo redakcijski del lista in odločajo o smernici lista. Tak odgovorni urednik ne sme biti narodni poslanec, kakor tudi ne one osebe, proti katerim se je odredil preiskovalni zapor, ki so obsojene radi zločina ali prestopka iz koristoljubja ali zločina, oziroma prestopka proti javni morali.

Zakon štiti avtorsko pravo za vsa dela, tiskana v novinah ali v tiskovinah, ki se izdajajo od časa do časa.

Prepovedi po čl. 13. vršijo prve pristojne oblasti, ki pa so dolžne, da v 24 urah dostavijo prepovedano tiskano delo sodišču, ki mora v 24 urah odobriti prepoved ali jo razveljaviti. List mora sprejeti v tisk vsak popravek, katerega mu pošlje oblast, v kolikor popravek ni dvakrat večji od spisa, katerega je treba popraviti. List mora objaviti tudi popravek privatnih ali pravnih oseb, in sicer tekom dveh dni na istem mestu.

Zakon usvaja načelno subjektivno odgovornost. Najprej odgovarja pisatelj za vse, kar je podpisal, urednik pa za vse, kar se je tiskalo brez podpisa. Tiskar je odgovoren, ako se ne ve niti za pisca niti za urednika, oziroma ako se tiska brez označbe tiskarne. Izdajatelj je odgovoren v toliko, kolikor je aktivno sodeloval pri publikaciji. Razpečevalec in prodajalec je kriv, ako je vedel, da je razpečeval tiskovine, o katerih se je zavedal, da so po zakonu prepovedane ali ako se na tiskanem predmetu ne vidi niti, kdo je urednik, niti kdo je izdajatelj, predmet pa vsebuje krivično delo.

Krivična dela v smislu zakona so: prestopki proti javnim interesom, proti časti zasebnikov in naposled dela čisto tiskarske narave. Za krivična dela proti javnemu interesu je določen zapor od treh mesecev do petih let, poleg pa še denarna globa. Delikt proti časti je pogan, ako se o fizični ali pravni osebi širijo neresničnasti, ki škodijo njeni časti, dobremu imenu, družabnemu ugledu, ali

gospodarskemu kreditu, ali se potom tiska širijo sramotni izrazi ali izrazi preziranja, omalovaževanja, ne da bi se navajala kaka dejstva. Za obrekovanje je določena kazen od 6 mesecev do 10 let zopora in globa od 20.000 do 200.000 Din. Žalitev sodišča, vojske, javne oblasti ali sploh javnih funkcionarjev se kaznuje od treh mesecev do treh let. Kaznivo je tudi objavljanje očitno izmišljenih vesti v namenu, da s tem vzmernirja javno mnenje, ali v špekulativne namene, ki bi mogli vplivati na ceno življenjskih potrebščin, na vrednost denarja, državnih papirjev itd.

Pri sodiščih se bodo posli za preiskovanje tiskovnih krivic poverili posebnim sodnikom, da se postopanje čim bolj pospeši. Dokazovanje traja največ 15 dni, zasliševanje prič največ pet dni, pravo obtožbe pa zastara v enem letu.

Načrt tiskovnega zakona, katerega bo minister Srškić jutri predložil kralju v predsankcijo je povzet iz avstrijskega, nemškega in francoskega tiskovnega zakona.

Nazadovanje komunistov pri volitvah v sovjete

Moskva, 25. februarja. v. Nove volitve v sovjetje, ki se vršijo sedaj, so prinesle precejšnje zmanjšanje števila komunističnih delegatov. Pri prejšnjih volitvah je bila abstinenca mnogo večja kakor pri sedanjih. Merodajni činitelji sovjetske javnosti trdijo, da ta trenutni neuspeh ne bo izpremenil glavnih načel sovjetskega sistema.

POGODBA RADI AVSTRIJSKE POSTNE HRANILNICE PODPISANA.

Beograd, 25. februarja. p. Zunanje ministrstvo je dobilo iz Rima sporočilo, da je bil večerj popoldne podpisan sporazum med nasledstvenimi državami glede razdelitve vlog in kreditov bivše avstrijske Poštne hranilnice.

SMRT ADMIRALA IZ SVETOVNE VOJNE.

Berlin, 25. februarja. s. Branitelj Dardanel v svetovni vojni admiral Guido Pl. Usedom je v 71. letu starosti umrl. Bil je turški vojvoda in poleg maršala Liman v. Sandersa vrhovni poveljnik Dardanel v svetovni vojni.

GDANSKI KONFLIKT.

Variava, 25. februarja. a. Poljski listi javljajo iz Zeneve, da je juridični komitet pri Zvezi narodov oddal v vprašanju poljske železniške direkcije v Gdanskem za Poljsko neugodno mnenje. Odbor izjavlja, da Poljska ni upravičena imeti na ozemlju Gdanskega železniške direkcije.

Borza

25. februarja:

CURIH: Beograd 8.40, New-York 520.30 London 21.75, Pariz 27.05, Milan 21.05, Praga 15.40, Budimpešta 0.0072, Bukarešta 2.55, Sofija 3.775, Dunaj 0.007335.

TRST: Beograd 39.50 do 39.80, Dunaj 0.0340 do 0.0350, Praga 73 do 73.60, New-York 24.65 do 24.80, Curih 474 do 477, dinarji 39.40 do 39.70, 20 zlatih frankov 94 do 95.

DUNAJ: Beograd 1138 do 1142, Budimpešta 97.70 do 98.50, Bukarešta 348 do 350, Milan 2872 do 2874, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3677 do 3693, Praga 2103 do 2118, Sofija 513 do 517, Curih 13.640 do 13.690, dinarji 1133 do 1139, dolarji 70.460 do 70.800, lire 2848 do 2868.

PRAGA: Beograd 54.75, Rim 137.875, New-York 33.80, Curih 651.75.

BERLIN: Beograd 6.72, Milan 16.97, Praga 12.43, New-York 4.195, Curih 80.50.

Naši kraji in ljudje

Samo nemško pivo v mariborskem okrožju

Maribor, 25. februarja.

Komaj se je malo poleglo ogorčenje res narodne javnosti radi prodaje Delniške pivovarne v Laškem, edine slovenske pivovarne v mariborski oblasti. Nemcem, če smo doživeli novo narodno sramoto in še občutnejšo narodno gospodarsko škodo, ki je posledica gornje prodaje. Povod je dala zopet grda dobičkaželost.

Pivovarne so imele nedavno v Zagrebu skupno sejo, kjer so hotele poleg drugega skleniti tudi povišanje cen piva za 30 Din pri hektolitru. Mariborska pivovarna Götz pa na to ni hotela drugače pristati, kot da ji konkurenti priznajo monopol v mariborski oblasti. Pred osmi dnevi so to sramotno kupčijo, ki bo imela v mariborski oblasti nedopovedno kvarne posledice za slovenstvo, sklenili v Ljubljani: Götz se umakne s proge Ljubljana-Zidani most-Zagreb; proga Zidani most-Celje-Poljčane ostane še nadalje skupno bojno polje; severno Poljčane v števisti Prekmurje pa se morajo umakniti Götzu in drugi mariborski pivovarni Tschelligu Ljubljana-Union z Delniško pivovarno. Podružnice Delniške z vsemi zalozami v Prevalju, v Prekmurju, Mariboru, Ptuj, Ljutomeru se opuste. Čeprav bo torej zaslužek in delovanje za vse konkurence mnogo lažji, režijski stroški mnogo manjši, odpadejo veliki prevozniki stroški iz Laškega v Maribor in obratno iz Maribora na jug, se pivo vseeno podraži za 80 Dni pri hektolitru. Mariborski gostilničarji so zato večerjati že podražili pivo tudi v drobni prodaji. Seveda, sedaj ko ne bo nobene konkurence, bo to lahko. Sežija je tudi pred duri, da se ne more vvesti nov konkurent. Pivovarni Götz in Tschelligi, ki sta strogo nemški nacionalni podjetji, se smejejo in si maneta roke nad dobro uspešno kupčijo. Delniška je namreč po mariborskem okrožju silno priljubljena, zlasti po svojem portieru ter je na vsej štiti izpodirala Götza. Sedaj so slovenski gostilničarji in konzumenti zopet izročeni na milost in nemilost Götzu v poljubno eksploatacijo kot pred vo. no. Obrat je seveda milijonski.

Za nas pa pomeni to že v drugem oziru ogromno narodno-gospodarsko nazadovanje. Ne glede na moralno klofuto, ki smo jo doživeli, pomeni zopetno razširjenje Götza po mariborski oblasti tudi reaktiviranje cele vrste negativov in nemških zagrizencev, ki bodo dobili zaslužka z Götzovimi podružnicami in zalozami. Celotno v Prekmurju so jih vrgli. Pivovarna se bo lahko mogočno širila in tako bo prišel tudi v Maribor nov kader nemških uradnikov.

Pivovarski kartel nam je torej ustvaril mogočno novo nemško sesalsko slovenskega premoženja v Mariboru. Naseljeni tuje slovanske industrije delamo težave, nemški kapital pa nas nemoteno duši. Kam plovemo?

Organizacija študentov makedonstvom na beograjski univerzi

Odkritje tajne komunistične tiskarne v Beogradu je očitno šele prva nit za celotno vrsto nadaljnjih razkritij, ki dokazujejo, da je bila komunistična revolucionarna organizacija pri nas mnogo resnejša in nevarnejša, kakor se je prvotno domnevalo.

Moskva je namreč svoj prvotni načrt in taktiko popolnoma spremenila. Videč, da je bila revolucija na socialni podlagi v Jugoslaviji brezuspešna, so prešli boljševiki na drug teren. V naši državi, kjer so kvalificirani in nekvalificirani delavci bolj plačani, kakor intelektualci, je razpadlo komunistično gibanje kakor mehurček iz mila. Trajalo je samo toliko časa, dokler ni bila objavljena Obznanila, nato pa se je komunistična stranka brez terorja, brez krvi in skoro brez vsakega odpora sesula v prah. Ves komunizem je obstojal zadnje čase samo iz nekoliko komunističnih voditeljev, ki so bili za to silajno plačani iz fonda »Rdeče pomoči«, ter iz nekaj mladih eksaltiranih ljudi. Med tem je Moskva izdelala nov načrt za Balkan. Politične zmene v povsem meznih pokrajinah in narodne manjšine naj bi po novem načrtu služile boljševiškim ciljem. Zato je bila osnovana »Rdeča pomoč«, ki je bogato podpirala vse nezadovoljne, na Dunaju in v Berlinu pa so bile ustanovljene posebne »gencije«, ki so postale središče ne samo balkanskega komunističnega gibanja, ampak sploh vseh balkanskih političnih in plemenskih pokretov z revolucionarno tendenco. Največjo nado so polagali boljševiki v makedonsko revolucionarno organizacijo kot najboljše in najstrastnejše na Balkanu. Sovjetska Rusija je dala tej organizaciji na razpolago ne samo denar in tajno tiskarno »Rdeče pomoči«, ampak tudi svoje agente. Vsa ta propaganda je bila koncentrirana posebno na Južno Srbijo, kjer naj bi izbruhnila revolucija.

V zadnjem času so naše oblasti opazale, da se v Južni Srbiji razširja o v velikem številu izvodi raznih strogo prepovedanih boljševiških listov kakor: »La Federation Balkanique«, bolgarski list »Naši dni«, moskovska »Pravda« itd. Kljub najstrožjemu opazovanju pa oblasti nikakor niso morale doznati, odkod in na kak način se razširjajo ti listi po naši državi.

Sle v torek se je beograjski policiji posrečilo odkriti tajno pošto zvezo med Dunajem in Južno Srbijo, ki je šla preko Beograda, opravljala pa so jo makedonski študenti beograjske univerze, ki se na zunaj niso udeleževali nobenega javnega gibanja in tudi ne mešali v politiko, tako da so bila njihova imena popolnoma nepoznana in policija ni mogla obrniti nanje svoje pozornosti. Ti študenti so dobivali pakete z agitacijskimi listi in lepaki kot »vzorci brez vrednosti« in jih prenašali potem osebno v Južno Srbijo, kjer so jih tajno razdeljevali med ljudstvo potom svojih prijateljev in raznih boljševiških agentov. Le po golem naključju je prišel en tak paket policiji v roke. Bil je ovit z običajnim sivim papirjem za pakovanje in opremljen z dvanajskim poštnim žigom in avstrijskimi poštnimi znamkami. Naslov se je glasil: Nikoli Pavlovič, juristu v Beogradu, Prištinska ulica št. 22. Ko je policija otvorila paket, je našla v njem zadnje številke vseh gor navedenih prepovedanih boljševiških listov in vrh tega še dva tiskana proglasa, naslovljena na »makedonski narod«. List »La Federation Balkanique« objavlja med drugim srbski članek z naslovom »Radičev in solunski proces«, v katerem ostro napada našo monarhijo in zahteva njeno uničenje z nasiljem. Članek pravi med drugim: V nobeni državi na svetu ni ugodnejših pogojev za revolucijo, kakor v Jugoslaviji. Potrebna je samo revolucionarna organizacija, ki omogoči napad na monarhijo z oboroženim uporom kmetov in delavskih mis.

Le na ta način je namreč mogoče osvoboditi jugoslovanske narode. Samo ta pot je prava, vse drugo pa je iluzija. Iluzija sta tudi Davidovičev parlamentarizem in mirotvorno Radičev republikanstvo.

Policija nadaljuje z vso strogostjo preiskavo in je pričakovati že prihodnjih dni aretacijo več slušateljev beograjske univerze.

Velike falsifikacije čekov

V torek je izzvala na Sušaku ogromno senzacijo vest o aretaciji Martina Graharića, ki je bil prijet na sušaškem mostu v trenutku, ko je prihajal z Reke. Njegova aretacija je v zvezi s falsificiranimi čeki, ki so bili unovčeni pri raznih zagrebskih bankah. Sušaška policija je nekaj poveril iz istih ozirov aretirala Italijana Ivana Moreta Pelegrinija, ki je bil izročen zagrebskemu sodišču. Pelegrini je podal pri zaslišanju dragocene podatke o delovanju dobro organizirane družbe ponarejevalcev čekov. Centrala te družbe je bila v Trstu. Falsifikatorji so preteklo leto pokrivali v Vidmu (Udine) v neki banki cel šop bianco-čekov, ki pa jih niso hoteli spraviti takoj v promet, ker so se bali, da ne bi prišla tatvina takoj na dan. Izpolnili so čke najprej na male vsote, tako da niti manjši denarni zavodi niso mogli sumiti o njihovi pravilnosti. Življenje Martina Graharića, ki se je preselil iz Sušaka na Reko, se je zdelo obnemajnem redarju Samaretiču silno sumljivo in zato je Graharića neprestano opazoval. V pondeljek je prišla ponovno tatvica za Graharičem in Samardžić ga je zato prijateljski povabil, naj gre z njim na Sušak. Nič hudega slučaj, je to ugodil njegovim prošnji. Čim pa je prekorščil most čez Rečino, ga je že zgrabila sušaška policija. Po zaslišanju je bil Graharić v torek popoldne prepeljan v Zagreb.

Redar Boža Samardžić je dobil od podružnice neke zagrebske banke na Sušaku 25.000 Din kot nagrado, ki je bila obiljubna onemu, ki izsledi ponarejevalca čekov. Aretacija je izzvala na Sušaku tem večjo senzacijo, ker se pričakuje nadaljeve aretacije. V afero je zapleten tudi neki borzni senzal. Graharićeva mati se je iz žalosti, oziroma iz obupa nad zločinom svojega sina, vrgla v Zagrebu na glavnem kolodvoru pod vlak, ki jo je popolnoma razmesaril. (Glej domače vesti. Op. ur.)

Tragedija bivšega kozaškega oficirja

V torek je v Beogradu izginil ruski begunec Mistulov, ki je stanoval s svojo ženo in dvema otrokoma na Topčiderskem brdu. Mistulov je vzel s seboj tudi oboj otroka. Slučaj je vzhujal v ristu mnogo pozornosti, ker se je domnevalo, da se je morda izvršil kak zločin. Že naslednjega dne pa je policija našla enega otroka Mistulova v topčiderskem drevedu, pozneje pa tudi Mistulova samega in drugega otroka. Nahačala sta se namreč v splošni državni bolnici. Mistulova so našli večer popre nesvesne blizu kavarne »Lepi izgled«. Dete je ležalo poleg njega okrvavljeno in umirajo. Sestradini in izmučeni otrok je mirno spal poleg svojega očeta na cesti. Ljudje so spravili oboje v bolnico, kjer je prijel Mistulov kmalu zopet k zavesti, a so zdravniki takoj opazili, da ima poškodovan mozeg. Gledal je tupo in se ni mogel orijentirati. Na vprašanja sploh ni odgovarjal in je padel ponovno v nezavest.

Mistulov je bil v Rusiji kozaški oficir, njegova žena Olga pa zobozdravnica, ki je pred kratkim otvorila v Polcarejevi ulici v Beogradu svoj zobni atelje, dočim je njen mož delal sedaj kot navaden delavec. To je nanj silno slabo vplivalo in preč se je vdaljati plačati. Zadnje čase je bil tudi zelo melanholičen. Po izjavi njegove žene je mnogo...

domotožju. Tudi ni mogel pozabiti svojih starih, ki jih je ostavil v Rusiji, dočim je imel svojega otroka jako rad. Mistulova so na odredbo zdravnikov poslali na opazovalnico, ker se domneva, da je njegova abnormalnost familijarna. Pred kratkim se je njegov brat, bivši ruski general v Beogradu obesil. Oba otroka Mistulova, ki sta popolnoma zdrava, pa je policija vrnila materi.

Celo najbolj očarljivi ženski obraz mora trpeti na različnih razpoklinah, izsušenosti kože, rdečini itd. povzročeno po ostrim zraku in mrazu. Zadoščalo vam bo, ako uporabljate

KREMO SIMON (Crème Simon)

redno vsak dan po dovršeni toaleti na navižni koži, da se izognete tem malim neudobnostim ter ohranite milino, fino in nežnost svoje kože.

Prodaja se povsod: 9 za kremo, puder in milo Simon

Parfumerie Simon, 59, Fg. St. Martin, Paris

Dopisi

SKOFJA LOKA. Sokolska maskerada je uspešla nad vse pričakovanje dobro, za kar gre zasloga araržerju večera. V nedeljo dne 1. marca se ponovi drama »Veronika Deseniška«. Vsakdo naj si že v predprodaji pravočasno preskrbi vstopnico, ker se mu sicer lahko pripeti, da ostane brez nje. Igra je nanovo naštudirana in nedostatkami premijere odpravljeni ter izboljšani.

KRANJ. Zenska podružnica CMD v Kranju ima svoj letni občni zbor v petek, dne 28. februarja ob 20. uri v Narodnem domu. Na dnevnem redu so običajna poročila odborov članic. Vabi se k mnogobrojni udeležbi vseh društev. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

SLOV. BISTRICA. (Pogreb Alojzija Pinterja.) Pod tem naslovom odgovarja »Slovenec« na naše objektivno poročilo o nečutenem nasilju kat. duhovščine pri pogrebu dne 16. t. m. Z infernalno zobo in jezuitskim zavijanjem pretvarja farijejski dopisnik dogodek in skuša popraviti škandal pohesnelih fakirjev. Da bo vsa okolica vedela, kako se je dogodek izvršil, evpo izvede obveščila: Ob 4. uri je prišel k g. A. Pinterju voditelj sprejema s poročilom, da duhovščina ne gre s pogrebom, če se navzoči Orjunaši ne odstranijo. Zaprošeni so bili dekan in oha kaplana. Gg. dr. Pučnik, dr. Snuderl in F. Pinter so se podali k cerkvi v svrhu intervencije. Medtem ko je gospod dr. Pučnik iskal duhovnike, sta izstopila iz cerkve dekan Cerjak in ornatu in kaplan Stiper. Dr. Snuderl se je obrnil do Stipra ter ga prosil, ko mu je le-ta izrekel sožalje radi smrti bratrance Pinterja, da naj niemu na ljubo ne dela rodbinskih sitnosti in naj gre s sprevedom, češ, saj sta se s pokornikom dobro poznala. Stiper je odvrnil, da ravno dobro ne, da pa nikakor ne gre za pogrebom, če so Orjunaši poleg ter da je v tem solidaren s kolegom (Solincem). Na pripombo dr. Snuderla, da so si v smrti vsi enaki in da je s smrtjo vse odpuščeno, je Stiper odvrnil: »Že prav — ali mi in Orjunaši ne spadamo skupaj? Medtem se je bil g. F. Pinter dekanu predstavil. Ko je temu dr. Snuderl rekel, da rodbina ne more gostov odganjati in so isti tudi izjavili, da se ne odstranijo, se je na vprašanje dekana predstavil tudi dr. Snuderl. Stiper se je medtem s ponovno pripombo, da duhovščina in Orjuna ne spada skupaj, odstranil. Dekan je nato rekel: »Tudi jaz se takoj odstranim, če bo Orjuna govorila.« G. Pinter je nato pripomnil, da naj gredo vsi duhovniki, nakar ne bo govoril nihče od Orjuna. Medtem je dospel g. dr. Pučnik. Dekan mu je rekel, da se takoj odstrani, če bo govoril na grobu, stal mimo pred cerkvijo ter

čakal na odločitev dr. Pučnika. Ta mu je kmalu odvrnil, da mu toliko takta veni, lahko zupa, da bo vedel, kaj se spodobi govoriti. Dekan je še suho pritrjal: »Vi nimate dovoljenja od škola Sicer pa, kaj boste govorili, sajimate kaj povedati?« Ko se je dr. Pučnik obotavljal, je dekan stal in čakal na odgovor. Na ponovno opombo dekana, da se takoj odstrani, če bo govoril, je odvrnil dr. Pučnik, da ne bo govoril. Šele na to se je dekan premaknil in odšel k pogrebu, kaplana pa sta ostala doma. G. F. Pinter ni govoril na grobu, kakor laže »Slovenec«. — Vse mesto je le pod vti, som tega nasilja in se vprašuje, zakaj je moral umrli nositi posledice radi spremstva Orjunašev in zakaj se uči, da ljubi te svoje sovražnike, ko dela duhovščina nasprotno? Še za umrlega nima lepe besede, ko prozorno piše, da je bil liberalec po življenju. Le v tem smislu naprej, pa bo tudi pri nas kmalu odklenalo klorikalnemu terorju. Oče umrlega je pristal SLS, menda se bodo njemu in drugim sedaj odprle oči. Z zadevo pa se bo še pečalo sodišče, upamo pa, da bo tudi škof dr. Karlin kaplana premaknil kam v gore, ko odklanjata asistenco iz strankarske zagrizenosti.

KRTINA. Dne 5. t. m., ob priliki odkrivanja g. župana Ivana Pirnata, ki načeljuje občini že nad 28 let, v občinskem odboru pa je že nad 30 let, je bila v Krtini lepa manifestacija za narodno edinstvo. Odlikovanec je znan bореc za narodno ujedinjenje in mož blagega značaja, ki mu je pri srcu le dobrobit občev. Njegova zasluga je, da se je v Krtini postavila šola in se tako otrokom prihranila dolga pot v dobsko šolo. Kako čislajo občani svojega župana, so pokazali na dan odlikovanja. Postavili so 14 visokih mlajev s tremi napisi in razbošili narodno zastavo. Že prejšnji večer pa so naznanjali topiči slavlje. Občani, praznično obličeni, šolska mladina z državnimi in narodnimi zastavicami v rokah, zastopniki uradov, žandarmerije in šol, sosednji župani in številni prijatelji so sprejeli odlikovanca pred krtinsko šolo. V okusno okrašeni šolski sobi je potem g. srezi poglavar po lepem govoru o zaslugah g. župana pripel odlikovanca osebno na prsa zlato kolajno, nakar je šolska mladina zapela državno himno. Učenka Micika Pavli je g. župana čestitala v vezani besedi in mu poklonila krassen žopek iz samih cigar, šolska mladina pa je s spremljevanjem klavirja zapela posebno pesmico županu v čast. Imenem občine je čestital odlikovanca občinski svetovalec g. Josko Zaričnik, naravnost krasna pa je bila čestitka Franceta Prelovska v imenu fantov. Po govoru šolskega upravitelja gosp. Ivana Smajdeka, ki je opozarjal na malodušnost, v katero hočejo zavesti naš narod brezvestni ljudje, se je g. župan z iskrenimi besedami zahvalil g. srezkemu poglavarju s prošnjo, naj sporoči na najvišje mesto njegovo zahvalo ter neomajno udanost dinastiji in Jugoslaviji. Šolska mladina je bila po slavlju pogoščena nakar je prišla še zabava za odrasle, ki je bila istotako prirsno domača.

CRNOMELJ. V petek dne 20. t. m. je »Plesni klub« zaključil plesno šolo z običajnim plesnim venčkom. Kljub raznim težočam se je pod vodstvom požrtvovalnega plesnega učitelja g. Slavko Mrovljeva pokazal znaten uspeh in spominski darilo je pokazalo hvalečnost plesalcev in plesalk. Zelimmo samo, da nas drugi predpust naš plesni učitelj ne pozabi.

ADLESICI NA BELOKRANJSKEM. V kolikor nam je znano, je vsako politiziranje v šoli prepovedano. Zato ne razumemo, kako si upa tukajšnji katehet vpraševati otroke v šoli, kdo čita »Domovina« in »Kmetijski list« in prepoveduje te časopise pod smrtnim grehom. Zahtevamo, da se tega političnega veroučitelja pokliče na odgovor.

Pride! Pride! Pride!

Salambo?

Pride! Pride! Pride! Pride!

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.
Četrtek, 26.: »Rosmersholm«. C.
Petek, 27.: »Pepeh«. E.
Sobota, 28.: »Vdova Rošlinka«. Izv.
Nedelja, 1. ob 15.: »Pepeh«. Mladinska predstava. Izv. Ob 20.: »Veronika Deseniška«. Izv.

Ljubljanska opera.
Četrtek, 26.: Zaprt.
Petek, 27.: »I opuska sirotica«. Vojaška predstava. Izv.
Sobota, 28.: »Smrtna tarantela in karakterski plesi«. B.
Nedelja, 1. ob 15.: »Mignon«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.

Celjsko gledališče.
Nedelja, 1.: »Veronika Deseniška«. Začetek ob 16. uri.

Mariborsko gledališče.
Četrtek, 26.: »Ksenija« in »Cavalleria rusticana«. D. Kuponi. Gostovanje tenorista g. Cammarotte.
Petek, 27.: »Vdova Rošlinka«. B. Kuponi.

Ljubljanska drama. Proslava 25 letnice umetniškega delovanja režiserja gospoda Hinko Nučiča bo v četrtek, dne 5. marca. Ob tej priliki se uprizaro »Othello«. Naslovno vlogo bo igral g. Nučič. — V soboto, dne 7. marca bo goslovala v Ljubljani gospe Podgorca v glavni ženski vlogi Leonmandovih »Izgubljenih duš«. — Pripravlja se premijera drame Andrejeva »Misel« v režiji g. Skrbinaška in obenem Aristofanova »Lizistrata«.

Marcel Ciampi

francoski klavirski virtuoz.
(Po podatkih revije »Courier Musical«.)
Pariz, 22. februarja 1925.
Marcel Ciampi, umetnik, ki ga bo na koncertu v petek 27. t. m. žula Ljubljana, je odličan naslednik umetniških tradicij velike šole Liszt, Rubinstein in Ritters, nepozabnih klavirskih mojstrov.
Rojen je bil leta 1891. v Parizu, sin znanih učiteljev petja gospoda in gospe Ezio Ciampi ter nečak slavnega pianista Teodora Ritterja.
Izšolal se je na pariškem konservato-

riju pri Rougnonu, Falkenbergu. Chevillardu in Diemerju ter dobil leta 1909. za svoj nastop pri konservatorijski produkciji sijajno prvo nagrado.

Izpolnil je poslednje svoje tehnične obvladovanje instrumenta in se umetniško razgledal po nasvetu neke prvovrstne umetnice, Ritterjeve in Rubinsteinove učenke.

Že prvi nastopi v Parizu in francoski provinci so mlademu virtuozu, ki je koncertiral s priznanimi violinisti (Thibaud, Enesco itd.) in z Ljubljancem od lanskega koncerta dobro znano, odlično »Société d'Instrument à Vents«, prinesli popoln uspeh in vsestransko priznanje.

Med svetovno vojno je ves čas služil vojakom in se je šele leta 1919. zopet mogel posvetiti koncertnemu delovanju.

Nastopil je petkrat v Parizu, spremljal Enesca in Hekkinga ter ustanovil priznani trio Ciampi (Hayot in A. Hekking), ki je z odličnim uspehom nastopal v Franciji in inozemstvu. Dajal je samostojne koncerte (Concerts Lamoureux, Société Philharmonique etc.) in ponesel svojo blesteto umetnost tudi v tujino, v Švico, Belgijo, Holandsko, Španijo in Anglijo.

Ko ga je v Barceloni slišal znan čelist Pablo Casals, ga je takoj izvolil, da ga bo pri pariškem nastopu spremljal na klavirju (Brahmsove Sonate za čelo).

Izmed preštevilnih in vsikdar kar napolepe sprejetih Ciampiovih produkcij najlepšim od bozatih programov par večjih skladb, ki jih je virtuoz izvajal v Parizu ali onstran francoskih mej: Schumannov koncert, IV. Beethovnov koncert, Lisztov koncert, Bachov koncert, Pauréjevo balado, IV. Saint-Saensov koncert, Franckove simfončne variacije in predvsem V. Beethovnov koncert, ki je od časopisa in publike prinesel umetniku občudovanje in slavo, izvirajoča od njegove zvišene umetnosti in brezprimerne tehnike mojstrovanja.

Marcel Ciampi je poleg virtuozu tudi glasbeni pedagog in komponist (številne pesmi, 6 etude, suite za violoncello in klavir itd.).

Lansko leto je z največjim uspehom koncertiral v Parizu (Večer klav. sonat: Beethoven in Liszt) in v vseh večjih mestih Belgije. Koncertna poročila ondodnih glasbenih revij in časopisov so polna odkritega navdušenja in pohvale mojstrov prvovrstni interpretaciji.

P. K.N.
Marcel Ciampi v Ljubljani. Pod protektoratom francoske družbe za razširjanje umetnosti in Parizu se vrši klavirski koncert, ki ga priredi pianist Marcel Ciampi v petek 27. v Filharmonični dvorani. Ciampi, pianist svetovnega slovesa je

izšel iz velike šole slavnih mojstrov Liszt, Rubinstein, ter Ritterja. Njegova umetnost je tako popolna, da je še povsod izredno navdušila publiko in izzvala največje priznanje. Ciampi je danes koncertni pianist, eden prvih v Franciji, poleg tega pa še profesor klavirja ter avtor raznih komornih skladb. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

Razpis natečaja. Ministristvo za trgovino in industrijo razpisuje natečaj za umetniško okrašen ovoj brošure o našem umetnem obrtu, ki jo bo ministristvo izdalo v francoskem jeziku povodom mednarodne razstave dekorativne umetnosti in moderne industrije meseca aprila 1925. Nagrad za natečaj je pet: po 1500 Din, 1000 in tri po 500 Din. Tekmujejo lahko vsi umetniki, ki so naši državljani. Končni termin za predložitev natečajev je 18. marec. Natančne pogoje natečaja je dobiti pri oddelku ministristva trgovine in industrije v Ljubljani, vladna palača.

Važna konferenca v pravnem ministristvu. V petek, dne 27. februarja se sestanejo v Beogradu upravniki državnih in oblastnih gledališč iz naše države. Kot polnomočni delegati se udeležijo zborovanja gledaliških intendantov iz Beograda, Zagreba, Ljubljane, Osljeke, Norvega Sada, Skoplja, Splita, Maribora in Sarajeva. Na sestanku se bo razpravljalo predvsem o

„LUKULO“-dišave v zavoječih so najboljše.

Iz življenja in sveta

Štrašen umor v Budimpešti

V četrtek so odkrili v Budimpešti strašen umor, ki se je moral pripetiti približno pred dvema mesecema. Gre, kakor kažejo vsi znaki, za roparski umor, čigar žrtev je postala mlada dama iz taborovnega poljskega, Amalija Leirerjeva. Nesrečnica je stara 26 let in je izredno lepa, igrala je klavir, hči gostilničarja Samuela Leirerja v Budimpešti. Umor je bil izvršen v enem najprometnejših delov mesta, na Terezijemem vencu št. 6 in ohišje v hiši ni vedel, kaj se skriva za zaprtimi vrati stanovanja, ker je bila Leirerjeva po večkrat na leto odsotna za dalje časa.

Dekle je imelo razmerje z veletržcem Teodorjem Kerstensom iz Amsterdama, ki se mu je večkrat na leto po več dni, tudi cele tedne v madžarski prestolnici in tudi potuje po deželi. Kerstens je opremil svoji ljubici v Budimpešti lepo stanovanje, obstoječe iz dveh sob in predsobe in je tudi sicer skrbel zanjo, da ni trpela pomanjkanja. Kadar pa je potoval po deželi, jo je vedno jemal s seboj.

V četrtek je prišel Kerstens zopet v Budimpešto in se takoj odpeljal k svoji Amaliji. Ker so bila vrata zaprta, se je povznil z očetom prijateljem. Poklical sta ključavničarja, ki je odprl vrata. Ko sta stopila moza v spalnico dekleta se jima je nudil grozen prizor. Lepa Amalija je ležala na svoji postelji, noge malo sključene in roke široko razprte, v eni se stiskala še svoje reformne hlačice. Obličje pa je bilo samo v nekaj sivljen jumper. Dekle je bilo mrtvo, strahovito umorjeno. Truplo, ki je že razpadalo in razširjevalo strašen smrad, je bilo prek in prek pokrito s strjenimi krvavimi madeži. Krasni rdečkasto-plavi lasje dekleta so bili razpuščeni preko blazine. Na postelji in na tleh so bile črne mlake strjene krvi. Pri ležišču je ležala razmetana obleka, iz česar se da sklepati, da se je dekletu, ki je bilo sicer navajeno na red, mudilo priti v posteljo.

Policija, ki je bila hitro obveščena o strašni najdbi, je ugotovila, da je bilo dekletu umorjeno s sekirjo. Smrtni udarec, nemara prvi, jo je zadal na sence. Na spodnjem telesu pa tudi drugod po životu je imelo truplo več strahovitih ran, povzročenih z vbodom. Leirerjeva se je še malo smehljala, iz česar sklepajo, da jo je zadela smrtni udarec nepričakovano. Iz okoliščin, kako se je našlo truplo in iz ran na spodnjem delu telesa so prvotno sklepali, da gre za umor iz pohotnosti. Kmalu pa se je izkazalo, da gre le za roparski umor. Na mizici sta bila dva kozarčka s ostanki likerja in zavoj francoskih igralnih kart. Vse kaže, da sta se nahajali v sobi dve osebi, da sta pili liker in igrali karte. V sobi se je našel tudi gumb moških spodnjih hlač, iz česar se sklepa, da je imelo dekletu pri sebi gosta.

Ni še popolnoma jasno, kako je živel umorjenka, kadar ni bilo Nizozemca v Budimpešti. Nekateri pravijo, da je imela večkrat obiske moških, drugi pa zopet, da razen s Kerstensom ni občevala z nikomur. Dejstvo je, da zvečer ni prihajala nikdar domov, ko so bila hišna vrata že zaprta. Čudno je, da je Leirerjeva svojo sobarico odpustila že v septembru. Zato domnevajo, da je začela hoditi po svojih potih in da je odpustila služabnico, ker se ni hotela izdati. Znano je bilo, da je bil Kerstens zelo ljubosumen. Imel jo je zelo rad in ji, dasi oženjen, baje obljubil, da se hoče ločiti od zakonite žene in se z njo poročiti, ker pravzaprav ni spadala v kategorijo dam iz polsveta in je živila zelo pošteno in dostojno.

Iz stanovanja so izginile vse dragocenosti, ki jih je imela žrtev precej. Kerstens in oče žrtve sta zapazila, da je izginila dragocena zapetna ura iz platine, lep srebrni servis in več namizne posode iz alpeke. Zmanjkalo je tudi sedem milijonov madžarskih kron v gotovini. Na stanovanju je našla policija več časopisov od 21. do 24. decembra lanskega leta. Očitno je, da se je zgodil zločin v tem času.

Policija se je vrhla z vso vneto na zadevo in jo preiskuje noč in dan, vendar doslej brezuspešno. Prijatelj je bilo že več oseb, pa so bile izpuščene, ker so dokazale svoj alibi.

Čudno vlogo igra oče žrtve, stari Leirer. Gotovo je, da je govoril s svojo hčerko zadnjičkrat 22. decembra. Ugotovili so, da je pravzaprav spoznal Leirer svojo hčer šele pred štirimi leti pri pogrebu njene matere. Amalija je bila v oskrbi pri svoji materi, od katere se je mož ločil že v zgodnji mladosti svojega otroka. Ves ta čas se mož ni brigal za svojo hčer. Policija je postala pozorna na gostilničarja, ki velja za čudaka in velikega skupulja, ki mu je denar vse na svetu. Oče žrtve je privolil v razmerje, ker je upal, da bo imel od njega gromotni dobiček. Na redarstvu se je zapletel v protislovje, iz česar sklepajo, da mora biti v kakršnikoli zvezi z umorom.

Kakor poroča budimpeštansko časopisje, je prišla policija že na sled morilcu Leirerjeve, vendar ga še noče prijeti, ker hoče imeti zadnji, odločilni dokaz. Pač pa ga je dala strogo nadzorovati. Govorijo, da ne more biti morilec nihče drugi kot oče sam, ki je v svojem skopuštvi zmogel vsakega zločina. Vendar govori proti tej domnevi več razlogov. Sum se bolj obrača proti nekemu drugemu prijatelju dekleta, elegantnemu gospodu 30 let, v čigar spremstvu so jo zvečer večkrat videli na cesti. Pravilo, da se je Amalija vrnila z njim dne 21. decembra zvečer precej zgodaj s koncerta. Priče so izpovedale, da je Leirerjeva imela rada tega prijatelja.

Vsekakor bomo poročali čitateljem, kako se bo stvar nadalje razvijala.

Naslednji dan so Kalinovića odvedli pred španske oficirje, ki so mu sporočili, da mora stopiti v špansko vojsko, da se bori proti Marokancem. Vsa izmikanja so bila zaman, mladenič je bil takoj poslan na fronto. V borbi se je moral aktivno udeleževati, ker so mu španci grozili, da ga sicer ustrelijo. Po večdnevni luti borbi je bil končno ranjen.

Kalinović, ki je postal žrtev brezvestnega španskega špijona, je sicer večkrat skušal pisati svojim roditeljem v Beograd, a španci so vršili nad njim strogo kontrolo in uničevali vsa njegova pisma. Dobil je le slabo in prestano hrano, bojevali pa se je moral v svoji civilni obleki. Nekoč je prošil za zdravniško pomoč, a ga niso pustili v bolnico, češ da je zdrav in da že poznajo podobne 'trike'. Po groznem trpljenju je končno sklenil, da pobegne, pa naj ga tudi doleti smrt na begu.

Bila je temna noč in španci so bili ljuto borbo. Kalinović je zapustil španski strelski jarek in pobegnil k sovražniku. Pod ostrim strelskim ognjem je došel do neke barake, kjer je prebil celo noč in nato zjutraj krenil dalje, ne vedno, kam ne kod. Po dveh dneh je končno srečno došel do obeh, kjer se je ukrcal na francosko ladjo in se po kratkem bivanju v Parizu vrnil v svojo domovino.

Policija je prišla v nedeljo na Dunaju mehanika Ivana Milicha, o katerem je dokazano, da je povzročil več vlovov. Med drugim je pregovoril dva mladeniča, da sta vlomila pri njegovem tastu, kraljevem mojstru Karlbergerju.

Kakor se je sedaj izkazalo, se je hotela gospa Milichova, ki je bila s svojo očetov, ločiti od svojega moža. Da bi se maščeval nad svojim tantom in odvzel ženi denar, ki ga je potrebovala za pravdo, je povzročil mehanič vlom. Milich je skušal na vse mogoče načine preprečiti, da bi prišlo do sodne razprave o ločitvi zakonca. Bal se je namreč, da ne bi prišlo, kar se je sedaj tudi res zgodilo, na dan, da je bigamist. Milich se je dal namreč ločiti od svoje prve žene, pretopil k protestantizmu in se potem 'dal evangeliškemu župniku, ki ga je poročil vdruživ, za samca.

Španska v Budimpešti. V Budimpešti se je pojavila huda epidemija grine, ali kakor se navadno imenuje, španske bolezni. Zensko gimnazijo v notranjem mestu so morali zaradi španske zatvoriti za osem dni.

Zgorelo mesto. Mesto Ramanije v Egiptu je skoraj popolnoma pogorelo. Nad 500 hiš je pogorelo do tal. Pri požaru je bilo 30 oseb mrtvih, več sto pa ranjenih, od katerih je dobila večina strašne opekline. Ramanije leži ob glavni strugi Nila zapadno od Aleksandrije v provinci Beheri. Prebivalcev ima 25.000.

Nakup carskih kronskih draguljev. Italijanski listi poročajo, da je milanska Banca Commerciale nakupila del kronskih draguljev bivše caristične Rusije za tri milijone funtov. Te dragulje je ponudila sovjetska vlada v Parizu v nakup.

Telefon v Zedinjenih državah. V Zedinjenih državah je bil lani 15 milijonov 101 telefonski abonent. Vse telefonov omrežje je bilo dolgo 34 milijonov 523.842 milj (55.548.962 km). Povprečno je bilo na dan 42.702.000 telefonskih razgovorov.

Bruhanje Ponokatenetla. V Mehiki je po štirih stoletjih trajnega miru zopet začel delovati ognjenik Popocatepetl, sveta gora starih Aztekov. Vulkan je začel bruhati ogromne množine lave, kamenja in pepela. Ljudje, ki stanujejo na pobočju gore, so pobegnili v nižino. Indijanska plemena oh vznemirjena so zavrgla krščanstvo ali Tenerifo. Vendar bi bili tu predvidoma le slabi učinki. Egipt prednjači vsekakor že vsled svojega izrazitega pustinjskega podnebja. Šest tednov bivanja v Heluanu pričara vaš služkinji čudovito povrnitev zdravja. Tam ima na razpolago množico prvovrstnih sanatorijev za par šterlingov dnevno. Seveda morate poskrbeti čim prej za potne listine. Vsekakor bi vam tudi priporočal, da nudite dekletu spremljevalko, ker sama tako dolgo pot v tem stanju ne bo zmogla. To povzroča sicer dvojne stroške, jamči pa zato za dosmrtni uspeh.

Po teh besedah se je gospod profesor poslovil. Meni pa je bilo kot da sem obletel pod težo silnih njegovih besedi. Bil sem v strašnih skrpih. Kakšne dolžnosti in stroški me čakajo! Sebi nisem privoščil niti malega popoldanskega izleta, sedaj pa naj krijem stroške cele ekspedicije v Egipt zaradi te metle Dore, ki sem jo šele predčera najel. Na drugi strani pa zopet nisem mogel pustiti Dore v nemar sedaj, ko sem postal že po zdravniku in čul njegov edino zveličavni mudri nasvet. Kaj potem, če dobi ro-

stvo, ki so ga itak kazala le na zunaj, in se povrnila k malikovanju. Začeli so zopet moliti k svojemu bogu Ognju. Upajo namreč, da bodo na ta način potolažili ognjenik, ki je po njihovi veri predstavnik boga Ognja.

Povratek «Buckau» iz Anglije. Nemška jadrenica «Buckau», ki jo je opremil inženjer Flettner z rotorji, je napravila svojo prvo daljšo vožnjo iz Gdanska na Škotsko. Na vsaj poti se je izvrstno obnesla in dokazala veličansko važnost Flettnerjevega izuma. V pondeljek je izkrcala ladja svoj tovor, več sto ton lesa. «Buckau» se v par dneh povrne v Nemčijo. V Grange-

mouth vzame na krov tovor premo-ga, določen za Hamburg. Računajo, da odpluje ladja iz Škotske še ta teden.

Viljemova 59letna sestra se možil.

«Berliner Zeitung am Mittag» poroča iz Bonna, da se misli sestra ekscesarja Viljema, princeza Schaumburg - Lippe zopet omožiti in sicer v meščanskem krogu. Princeza je vdova in stara 59 let. Ostali člani bivše dinastije se poroki seveda protivijo z vsemi silami, sicer ne toliko poroki kot taki, ampak temu, da se boče vdova omožiti z navadnim plebejem.

Po slovanskem svetu

Vesti iz Poljske

Varšava, sredi februarja.

Početkom februarja je Poljska sklenila konkordat z rimsko kurijo. Na univerzi v Varšavi se je ustanovila fakulteta za pravoslavno teologijo. V znanem industrijskem mestu Lodzu se je otvorila Visoka šola gospodarskih znanosti; iz tega se morda razvije sedma poljska univerza.

Razveseljivo se razvijajo odnosi Poljske s Češko; naj navedemo par zgledov: Varšavsko «Slovansko društvo» priredi v marcu akademijo na čast dveh odličnih čeških polonistov: Adolfa Cernega in Fr. Kvapila. Černý ohaja svojo 60letnico. Kvapil pa 70letnico; Kvapil je mnogo prevajal iz poljščine, zlasti Krasinského in Mickiewicza. — Pevca Ivovske opere Prandzie in Cyganik sta se na potu iz Nizze ustavila v Pragi in priredila na Vinohradih koncert poljskih pesmi. Zbor praških učiteljev «Smetana» pa je pel v Varšavi, v Lodzu, v Poznanju in v Krakovu; v Varšavi je koncertiral češki violonist Přihoda in kvartet Sevěčkov. — O Veliki noči priredi varšavsko «Slovansko društvo umetnosti in kulture» izlet v Prago.

Lektorka arborhorskoga jezika na univerzi v Poznanju dr. Sofija Kawecka je na dan sv. Save v Imonu «Akadem. Kola poljsko - jugoslovanskega» v avli varšavske univerze predavala o Br. Nušiću, a v «Poljsko-jugoslovanskem društvu» v Poznanju je čitala prevod kratke Nušićeve novele; za tisk pripravila zbirko novel «Ramazanske večeri».

V Krakovu se jeseni otvoril na univerzi «Slovanski Institut» za študij vseh slovanskih jezikov in literatur. — Prof. Golombek v Varšavi pripravljala monografijo o Ivu Vojnoviću. — Poljsko ministristvo prosvete, ki je nedavno znamenitemu pisatelju Zeromskemu podelilo letno nagrado 5000 zlatych (= 60.000 Din), je sedaj dalo domrtno plačo pisateljema Kazimiru Tetmajerju in Josipu Weysenhofu mesečno 400 zlatych (4200 Din).

Po vzhledu Francije in Vatikana povzročile tudi Italija svoje poslanstvo v Varšavi v veleposlanstvo.

Sovjetski komisar za vnanje posle Čičerin je nepravno priredil celemu poljskemu poslanstvu v Moskvi (poljski poslanik je Kentrznyski) svečan banket; to je znak, da je razmerje med sovjeti in Poljsko prilično dobro. W.

Največja cerkev v Češkoslovaški

Iz Prage, poročajo, da je ministrski svet odobril kredit v znesku 4 milijone Kč za dograditev cerkve sv. Vida na Hradčaneh. Cerkev mora biti dograjena do 28. septembra 1929, to je do dneva, ko poteče tisoč let, odkar je bil umorjen češki knez Vaelav Sveti. Cerkev sv. Vida bo največja cerkev na Češkoslovaškem, kajti v njej bo prostora za 10.000 ljudi.

Cerkve sv. Vida velja že dolga strelja za pravi simbol češke narodne svobode. Temelje cerkve je položil sam sv. Vaelav, ki je zgradil na tem mestu romansko baziliko v kateri je bil kasneje pokopan. Ko je za časa vladavine Karla IV. postala v XIV. stoletju Praga središče carske vlade in najznamenitejše mesto v celi srednji Evropi, je prišel ljubitelj umetnosti in podjetni Karel graditi tudi

praški Hrad. Na mestu stare romanske bazilike so pričeli graditi novo gotično impozantno cerkev sv. Vida na čast največjih čeških mučnikov sv. Vaelava in sv. Vojtjeha.

Med prvimi graditelji te cerkve sta bila Peter Parler in francoski mojster Matjaš iz Arrasa. Kot vzor jima je služila slovita cerkev v Kölnu ob Reni. Izprva se je zidalo zelo naglo, pozneje pa so husitske vojne onemogočile sistematično delo. Po končanih husitskih vojnah so se dela nadaljevala, a izguba češke samostojnosti po bitki na Beli Gori je postala glavna zapreka, da cerkev še danes ni dograjena. Toda češkoslovaški narod je v XIX. stoletju smatral za svojo glavno dolžnost, da se poleg Narodnega divadla, dogradi tudi cerkev sv. Vida. Takoj po osvoboditvi so se dela zopet marljivo nadaljevala, da so dovrši to monumentalno delo, ki se je gradilo skozi stoletja in katerega alomerni kamen je skoraj okropljen s krvjo češkega naroda. Glavni umetniški vodja pri graditvi te cerkve je znal češki arhitekt in odličen poznavalec gotike, Kamil Hilbert, ki posveča že nekaj desetletij tej nalogi vse svoje življenje.

Otvoritev te cerkve bo združena s veličastnimi narodnimi svečanostmi, kajti praški Hrad in cerkev sv. Vida so najznamenitejši dokumenti v zgodovini češkoslovaškega naroda. V tej cerkvi poživajo trupla največjih čeških kraljev in tu so bili kronani najodličnejši češki vladarji. Zato se je že sedaj konstituiral poseben odbor, ki bo na široki bazi organiziral to veliko narodno svečano. Češki učenjaki pa bodo za to priliko izdelali veliko zgodovinsko publikacijo, v kateri bodo osvetlili vse momente ki so združeni z usodo ustanoviteljev zgodovinske češke države.

Kriza češkoslovaške komunistične stranke, o kateri smo že poročali, je stopila sedaj v akuten štadij. Komunističen poslanec Bubnik, eden izmed voditeljev komunistične stranke, se je na čelu procej močne frakcije upiral temu, da se stranka popolnoma postavi v službo Moskve. Med njim in ostalimi voditelji je prišlo radi tega do spora, ki se je pojavljalo tudi v strankinem časopisu. Pretekli teden pa je bil Bubnik kratkoročno izključen iz stranke, čeprav je še prejšnjo nedeljo predsedoval v Pragi velikemu komunističnemu shodu, po katerem je prišlo do znanih spopadov s policijo. Z Bubnikovo izključitvijo pa zadeva še daleko ni končana, ker ima Bubnik v nekaterih industrijskih centrih, zlasti v Brnu in Kladnu močno zaslombo. Tako je torej pričakovati razdora v stranki.

Redukcija državnih uslužbencev v Češkoslovaški. Kakor poročajo češki časopisi, bodo zaščeli v republiku v najkrajšem času izvajati sklenjeno redukcijo državnih uslužbencev. Reducirali jih bodo 10 odst. Bržkone bodo začeli zgoraj, pri najvišjih uradih in institucijah, predvsem pri parlamentu, o katerem pričakujejo, da bo najprej sklenil, da se zniža število njegovih članov za 10 odst. Potem pridejo na vrsto ministri in ministrstva, ki jih je sedaj 16; odpadli bi torej dve.

Frunze o rusko-japonski pogodbi in Cesarah. Novi komisar rdeče armade, Frunze, je imel že dni na oficirje moskovske garnizije nagovor, v katerem je izjavil, da bo rusko-japonska pogodba na vsak način pospešila priznanje sovjetske vlade s strani Amerike. Na drugi strani pa je rusko-japonsko kitajski blok le sad velike domisljije. O kaki zvezi sovjetske Rusije z imperijalistično Japonsko pa ne more biti govora. Toda to stališče ne izključuje obojestranskih lojalnih odnosov. Frunze je razpravljal nato tudi o rumunskem vrašljanju. Sklepejo se na svojem besednjaku pokoljenje, je izjavil: «Rumunsko vladno morem zagotoviti, da se ne bojimo niti kraja niti njegove armade. Le naša mirujočnost dovoljuje rumunski buržoaziji, da nadaljuje svojo politiko izkoriščanja zaslužnega prebivalstva Besarabije in Bukovine».

Glasbeno življenje v sovjetski Rusiji. Iz Moskve poročajo, da je ruska filharmonija priredila svoj drugi koncert etnografskega značaja. Na koncertu so se izvajale pesmi in legende s Krima in z bližnjega vzhoda. — Državni zavod za glasbo je izdal «Petdeset tatarskih pesmi». — Glavna uprava manštevskih zavodov v Moskvi je razpisala natečaj za najboljši ruski godalni kvartet. Vložena dela se bodo ocenjevala koncem februarja v dvorani moskovskega konservatorija. Odlikovno delo dobi časten naziv «Stradivarijev kvartet». — Voditelj skrajnih levizmarjev v ruski muziki Roselave, ki je zložil že več kvartetov in triov ter dva krasna cikla pesmi «Poezija dolavskega življenja» ter «Pesmi preteklosti», komponira sedaj večjo komorno skladbo za klavir s spremljavo godalnih instrumentov.

Офицерские
прописные кишне кабинице,
приправы енглеске, шуа на богатор
набора тартка
Драго Шваб, Љубљана.

A. Moszkowski: Kašelj gospodične Dore

(Humoristična skica.)
Gospodično Doro je oblagodaril lju-bi bogov z zdravim, naravnim razumom. Bila je «deklica za vse». Spadala je v krog onih ženskih veleduhov, ki v okolišnih mobilij in blazin uspešno vodijo na pašo nedolžna mole in pakočene bolhe, kakor tudi v krog onih redkih, ki v kuhinji pobijejo toliko posode in porcelana kot perfektne kuharice.

Naka Dora pa si vsega tega ni gnala toliko k sreči. Znala si je delo tudi olajšati. Že drugi dan po nastopu službe se je vlegla v posteljo, markirala lahek kašelj med diskantom in altom ter kategorično odklanjala vsako delo. Privolila je le milostino v to, da ji je moja žena stregla in jo negovala. Končno je blagovolila izraziti tudi nujno željo, naj ji pokličem takoj zdravnika prof. Pafuntija, znamenitega specialista za dihalne organe.

Zbal sem se morebitnih očitkov vesti in čut socialnosti je zmagal v meni: poslal sem po zdravnika.

Profesor Pafuntius je zgrbančil obraz v strokovnjakše gube:
«Simptomi so vznemirljivi. Slučaj smatram za zelo resno zadevo.»
«V koliko?» sem ga vprašal boječe.
«Saj Dora ne kašlja tako izrazito.»
«V toliko: iz takega kašlja se razvije lahko vnetje bronhij, pneumonija ali celo vnetje pljuč. Tu je treba torej takojšnje in energične pomoči!»
«Razumem, gospod profesor! Izvolite samo napisati recept za zdravlje.»
«Tu ne pomagajo zdravila. Treba je radikalnejših sredstev: vaši služkinji nujno priporočam daljše bivanje pod južnim nehom!»
«Dovolite mi samo vprašanje: na čigave stroške, prosim?»
«Neverjetno vprašanje! Samo ob sebi se razume, da na vaše stroške! Ker je deklica zbolela v vaši službi, ste dolžni vi utrpeti vse, da se ji povrne prejšnje zdravje in stanje. O tem vse lahko prepriča tudi splošno delovno pravo in meščanski zakonik.»
«Torej prosim, kaj naj storim?»
«Čisto enostavno! Odpeljite vašo Doro v Egipt! No, sicer bi ji za silo lahko pomagali tudi z Rivijero ali Ma-

deyro ali Tenerifo. Vendar bi bili tu predvidoma le slabi učinki. Egipt prednjači vsekakor že vsled svojega izrazitega pustinjskega podnebja. Šest tednov bivanja v Heluanu pričara vaš služkinji čudovito povrnitev zdravja. Tam ima na razpolago množico prvovrstnih sanatorijev za par šterlingov dnevno. Seveda morate poskrbeti čim prej za potne listine. Vsekakor bi vam tudi priporočal, da nudite dekletu spremljevalko, ker sama tako dolgo pot v tem stanju ne bo zmogla. To povzroča sicer dvojne stroške, jamči pa zato za dosmrtni uspeh.»

Po teh besedah se je gospod profesor poslovil. Meni pa je bilo kot da sem obletel pod težo silnih njegovih besedi. Bil sem v strašnih skrpih. Kakšne dolžnosti in stroški me čakajo! Sebi nisem privoščil niti malega popoldanskega izleta, sedaj pa naj krijem stroške cele ekspedicije v Egipt zaradi te metle Dore, ki sem jo šele predčera najel. Na drugi strani pa zopet nisem mogel pustiti Dore v nemar sedaj, ko sem postal že po zdravniku in čul njegov edino zveličavni mudri nasvet. Kaj potem, če dobi ro-

vnetje pljuč? Vsa odgovornost bo ležala na meni. Za boga, ti očitki vesti bi me razgrizli!

Stopal sem razburjen po sobi gori in dol. Rešilne bilke od nikoder! Kaj naj storim? «Ti moriš in moraš poslati svojo služkinjo v Egipt» to je bil vedno strašni sklep vseh mojih nervoznih premis.

V spalni sobi sem uziiral svojo malo hišno lekarno. Odprl sem jo mehanično ter segel nezavestno vanjo. Med prsti sem začutil nekaj svačastega. Bili so navadni bonbončki proti kašlju.

In dejal sem: «Doral Predno odjadrato v deželo faranov, poskusite še to sladčeno!»

Bonbončki so ji ugajali. Zdelo se je, da je zelo sladki, tako da jih je pokusila ponovno kar pot naenkrat. In glej čudo! Mahoma se je dvignila na postelji z vsemi znaki rekonvalescentke, kot bi hotela že na delo. In nič več ni kašljala. Imela je še celo toliko moči, da je takoj prve četrt ure svoje obnovljene službe razbila skodelico za juho in dvoje banikovskih oken.

S tem je bil problem rešen.

Preval M. M.

Gospodarstvo

Svetovna trgovska mornarica v l. 1924

V poslednjih štirih letih pokazuje trgovska mornarica posameznih glavnejših držav na svetu povečanje napram predvojni tonazi. V tem pregledu so obsežni morski parniki in morske motorne ladje nad sto brutto-ton brez lesenih ladij in ladij, ki prometujejo po velikih jezerih v Severni Ameriki.

Koncem junija vsakega spodaj označenih let je bilo stanje trgovske mornarice (v milijonih brutto-ton):

	1914	1921	1922	1923	1924
Anglija	18.8	19.2	19.0	19.0	18.9
Angl. domin.	1.4	1.9	2.2	2.2	2.2
Zed. države	1.8	12.3	12.5	12.4	11.8
Japonska	1.6	8.0	8.3	8.4	8.6
Francija	1.9	3.0	3.3	3.2	3.1
Nemčija	5.0	0.6	1.7	2.4	2.8
Italija	1.4	2.3	2.6	2.7	2.6
Holandska	1.4	2.2	2.6	2.6	2.5
Norveška	1.9	2.2	2.3	2.3	2.3
Ostalo	6.9	7.0	7.0	7.3	7.3
Skupno	42.5	54.2	56.8	57.9	57.5

Zanimivo je, da je Nemčija bila v letu 1914. na drugem mestu, a leta 1921. na devetem. Nemčija je namreč to leto po versalski pogodbi izročila zveznikom tri milijone brutto-ton brodovja. Vendar se je do leta 1923. Nemčija zopet dvignila na sedmo, a 1924. na četrto mesto.

Ugotoviti je, da jadrnice prihajajo vedno bolj iz prometa. Junija 1914. so po Lloydovem registru imele motorne ladje tonažo 234.000 brutto-ton. Junija 1924. se je tonaža dvignila na 1.635.000 brutto-ton; ako pa se sem vračunajo tudi one jadrnice, ki imajo pomožne motorje, se je tonaža dvignila na 1.931.000 ton.

Na dan 30. septembra 1924. je bilo v gradnji ladij v skupni tonaži 2.537.000 brutto-ton; od tega 1.468.000 samo v Angliji.

Računa se, da je bilo v juliju 1922. preko 10 milijonov brutto-ton nezaposleno, 8.5 milijona v istem mesecu 1923., a samo 6.5 milijona v juliju 1924. To pomeni, da je bilo leto 1924. boljše od predhodnih. Sezonsko manjšanje poslov v letu 1924. ni bilo spremljano s tako veliko nezaposlenostjo kakor v l. 1923.

Tonaža celotne svetovne trgovske mornarice je bila, kakor vidimo iz gornje tabele, junija 1924. manjša kakor v istem mesecu 1923.; to zmanjšanje pozdravljajo posebno Angleži, ker niti današnja tonaža ni zadostno zaposlena.

Italijanska sladkorna industrija

Lanski pridelek sladkorne pese v Italiji je bil obilen, le po kakovosti je zaostajal za dosedanjimi pridelki. Povprečen pridelek leta 1918. do 1922. je znašal 15.7 milijona q, leta 1923. okrog 27 milijonov q, a leta 1924. 36 milijonov q. Računa se, da bo produkcija v kampanji 1924.-25. precej večja kakor v kampanji 1923.-24. Produkcija sladkorja v poslednjih dveh kampanjah je znašala: 1922.-23. 297.280 ton in 1923.-24. 351.102 toni, a za letošnje leto se računa, da bo dosegla 400.000 ton sirovega, to je 380.000 ton rafiniranega sladkorja. Ker za domačo potrebo zadostuje 320.000 ton, bo znašal preveč za izvoz okrog 60.000 ton. V času poslednje kampanje, ki se računa od avgusta 1923. do konca julija 1924. je Italija izvozila 106.870 q sladkorja.

Zanimivo je, da tudi v Italiji kakor po vsem svetu raste konzum sladkorja. Po podatkih finančnega ministrstva je v letu 1913. znašal konzum na enega prebivalca 5.31 kg, a leta 1923. 7.72 kg. V kampanji 1922.-23. je celokupni domači konzum znašal 2.909.727 q, v kampanji 1923.-24. pa 3.122.800 q.

Instalacije sladkornih tvornic predstavljajo danes vrednost preko ene milijarde lir. Sladkorne tvornice izplačujejo letno svojemu delavstvu in uradništvu 120 milijonov lir. Prevozni stroški za sirovino v kampanji 1924.-25. so znašali 150 milijonov lir, a vrednost pridelane sladkorne pese se cení na 650 milijonov lir. Italijanska sladkorna industrija obsega 25 delniških družb, ki tvorijo lastno združenje; kapital teh podjetij znaša skupno 400 milijonov lir, a skupaj vseh tvornic je 52, od katerih se večina nahaja v provincah Benečija in Emilija, ki sta najvažnejši središči kulturne sladkorne pese.

Italijanska sladkorna industrija se torej precej krepko razvija in italijanska vlada po možnosti ta razvoj pospešuje. Kakor smo že poročali se je baš te dni v zaščito te industrije ponovno uvedla uvozna carina (9 zlatih lir na q, to je 41.75 papirnate lire), ki je bila lani manj ukinjena.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (25. t. m.) Pšenica: baška, 2 vagona 455. Turšica: baška, 3 vagoni 195; baška, april - maj, 10 vagonov 215; banatska, mare-april, 30 vagonov 205; sremska, 3 vagoni 195; sremska, mare-april, 5 vagonov 212.5. Otrobi: brez vreč, 3 vagoni 170. Tendence nestanovitne.

Zagrebski tedenski sejem (25. t. m.) Zelo slab dogon. Cene volom so porasle za 25 do 50 par; tudi drugo blago je kazalo zviševanje. Pocenile pa so se krave povprečno za 1 Din in svinje za 50 par do 1 Din. Cenejša so tudi teleta. Cene krmi so se dvignile. Nesrečen slučaj je, da je ravno ta sejem posetila komisija mestnega odbora za pobiranje draginje, da bi

ugotovila cene na živinskem trgu in po tem uredila mesne cene v Zagrebu. Zaradi prejšnjega valovanja cen je mogla komisija pač težko opravljati svoje delo. Za kg žive teže notirajo: biki 10.75 do 11.25, junice I. 12.50 - 13, II. 11.50 do 12.50, junci I. 13 - 14, II. 10 - 11.50, krave I. 11.50 - 12.50, II. 9 - 10, III. 4-5, bosanske krave II. 9 - 10, voli I. 13 do 13.50, II. 10.75 - 12, III. 8.50 - 10, bosanski I. 12 - 12.25, II. 11 - 11.50, III. 8 - 9, teleta 13.50 - 16.50, svinje, nepitane 12 - 15, pitane sremske 17 - 17.50, domače 16 - 17.50, prasci do 1 leta 10 do 12.50, starejši 12 - 14 Din. Krma: detlja in lucerna 125 - 150, seno I. 113 do 125, II. 75 - 100, ostalo 125 Din za 100 hl.

Dunajski svinjski sejem (24. t. m.) Drogon 10.310 komadov. Ob živahnem prometu cene mesnih svinjarn za 2000 do 2500 aK višje, debelim svinjam pa za 3000 do 4000 aK višje pri kg. Notirajo za kg žive teže: mesne svinje 18.000-23.000 aK, debele 22.000 - 25.500 aK.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (24. t. m.) Tendence mirna in nerazpoložena. Kupčija neznatna. Cene nižje. Notirajo v šilingih vključno blagovno i prometni davek brez carine: pšenica: domača 55 - 56, madžarska s Potisja (nominelno) 62 - 63, jugoslovenska (nominelno) 60 - 61; rž: domača (nominelno) 50 do 52; turščica: 31 - 32; ječmen: domači 53 - 57; oves: 40 - 41.

Za svohoden uvoz kvasa. Poročali smo že, da se ljubljanski pekovski mojstri pritožujejo zaradi neredbe, ki omejuje uvoz kvasa iz inozemstva. Sedaj javljajo iz Beograda, da so tamonjski gospodarski krogi vložili protest pri generalni direkciji carin proti tej naredbi ter zahtevajo, da se ta precizira: ali velja ta omejitev za pekovski ali pivovarski kvas in ali so kemični laboratoriji sposobni, da analizo izvrše istega dne, ker že drugega dne kvas brez ledu postane neuporabljiv.

Inspekcijsko potovanje generalnega direktorja carin, iz Beograda poročajo, da bo tekom prihodnjega meseca generalni direktor carin Vasa Dimitrijević inspiciral vse carinarnice v državi ter posebno pozornost posvečal obmejnim carinarnicam. Direktor namerava na licu mesta pojasnjevati razne dolžbe, katere so carinski organi razumeli napačno ali pa sploh ne.

Porast hranilnih vlog v Sloveniji. Pred kratkim smo na podlagi uradne statistike poročali, da so se hranilne vloge pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji tekom četrtega četrtletja 1924. dvignile za okrog 20 milijonov Din. Trgov. list poroča sedaj, da so se v zadnjem času znižale vloge pri poštenu šekovnem uradu v Ljubljani za preko 20 milijonov Din, kar da ni brez vsake zveze s porastom hranilnih vlog pri regulativnih hranilnicah. Enostranska statistika hranilnih vlog edino pri hranilnicah ne more dati jasne slike, ker bi le ta izpolnila s stanjem vlog pri vseh drugih denarnih zavodih v Sloveniji mogla kolikor toliko služiti za presojno našega narodno-gospodarskega položaja. Ta sedanja nepopolna statistika pa mora voditi le do napačnih sklepov pri onih, ki ne poznajo naših gospodarskih razmer iz lastnega opazovanja.

Redni mesečni živinski sejm v Celju. V zadnji redni plenarni občinski seji v Celju se je sklenilo uvesti v mestu zopet redne mesečne živinske sejme. Vršili se bodo prvi ponedeljek vsakega meseca na mestnem sejmščini poleg rastline »Pri zelenem travniku«. Če bi bil pa prvi ponedeljek praznik, se preloži na naslednji delavnik. Na mesečnih živinskih sejmih so stoina ne pohira. Ti mesečni živinski sejm se bodo v letu 1925. vršili po naslednjem redu: dne 6. aprila, 4. maja, 2. junija, 6. julija, 3. avgusta, 7. septembra, 5. oktobra, 2. novembra in 7. decembra. Raven navedenih mesečnih živinskih sejmov se bodo vršili tudi trije običajni živinski in krmarski sejm, in sicer prvi soboto po sredi posta, 21. oktobra in 30. novembra. Interesenti se končno opozorijo na tedenske svinjske sejme na omenjenem sejmščini vsako sredo in soboto. Če pa je na sredo ali soboto slučajno praznik, se vrši sejm naslednjega dne.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Antona Thalerja, trgovca na Glinah (narok 23. marca ob 10.) in o imovini Josipine Klemenčičeve, trgovke na Rečici pri Bledu (narok 3. aprila ob 11.). Ustreljeno je poravnalno postopanje proti Karlu Wörsehtu, trgovcu v Mariboru, ker ni za poravnalno postopanje zakonite podlage, in o zapuščini po umrlem Henriku Primusu, trgovcu v Mariboru, ker se ni doseela večina glasov, predpisana za poravnavo.

Kartel pivovarn. Kakor se poroča, sta h kartelu pivovarn v naši državi, ki le bi pred kratkim ustanovljen, pristopili tudi mariborski pivovarni Götz in Tschelich.

Novi direktor širnirnega kartela. Na zadnji seji širnirnega kartela je bil imenovan za direktorja kartela prokurist zagrebske podružnice Wiener Bankvereina Julij Fischer. Kartel ima svoje prostore v poslopiju Hrvatske eskomptne banke ter bo pričel poslovati s 1. marcem t. l.

Sprememba naslova delniške družbe. Ministrstvo za trgovino in industrijo je potrdilo izpremembo pravi delniške družbe za industrijo usnje in usnjatih izdelkov »Industrija v Ljubljani. Firma se bo po sodni registraciji že izpremembo pravi imenovala Carl Pollak d. d.

Vozne olajšave za posetnike za grebskega sejma. Za poset zagrebskega pomladnega sejma, ki se bo vršil od 26. aprila do 4. maja t. m., je odobrila generalna direkcija državnih železnice 50 odstotni vojni popust. Ta olajšava velja od 23. aprila do 7. maja za pot v Zagreb in povratek na vseh vlakih razen nočnega brzovlaka na progi Beograd-Zagreb in obratno. Ta olajšava se dovoljuje na podlagi legitimacij, ki jih izda sejmeka uprava. Te legitimacije se bodo prodajale pri vseh večjih denarnih zavodih. Podoben popust sta odobrili Jadranska ter dubrovačka parobrodarska plovilna na svojih parobrodih. Popust na železnice se dovoljuje na ta način, da se kupi pri odhodu cela karta, ki velja tudi za povratek. Ta vojni listek se pri prihodu v Zagreb seveda ne sme izročiti železniškemu vratarju.

Nova lvarna. Te dni se je v Novem Sadu osnovalo novo tvorniško podjetje pod naslovom Vojvodanska lvarnica d. d.

Hrvatska sveonča kreditna banka d. d. v Zagrebu izplačuje za poslovno leto 1924. dividendo 16 Din na delnico.

Taksa na cigare iz inozemstva. Finančni minister je odobril sklep upravnega odbora samostalne monopolne uprave, da se pohira na cigare, ki se uvažajo iz inozemstva, monopolna taksa po 20 Din na komad.

Redni občni zbor im. Elektrarna Skofja Loka in okolica, d. d., dne 15. marca ob 12. v mestni dvorani v Skofji Loki.

Novo delnice na zagrebski borzi. Delnice d. d. »Panica« v Kopričnici so začele notirati na zagrebski borzi.

Osnutje lužne Bačke. Nedavno se je ustanovila v Novem Sadu družba, ki si je nadelala nalogo, da osnuje pokrajino v lužni Bački in severnem Sremu. Družba je zadavni načrt že izdelala. Po preračunih bi osnutek enega orala zemlje stalo 3000 Din. Celokupni stroški za osnutek bi dosegli najmanj 15 milijonov dinarjev.

Dohave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 24. marca pri direkciiji državnih železnice v Sarajevu glede dohava raznega orodja, glede dohava bakrene žice, glede dohava vijakov ter glede dohava bakrenih peči. — 26. marca t. l. pri direkciiji državnih železnice v Sarajevu glede dohava orodij, glede dohava pločnatga železa ter glede dohava bakrenih peči. — Pridmetni oglasil s natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani zainteresentom na vpogled.

Uvedba druž z omejeno zavezo v Franciji. Iz Pariza poročajo, da je senat sprejel zakonski nadrt, po katerem se bodo uvedle v Franciji družbe z omejeno zavezo, ki doleže tam niso bile znane.

Alpska montanska družba. 7. Dunaj poroča: Alpska montanska družba se penja že dalje časa z neko newyorško finančno skupino z namenom oblikovanja kreditne. Pogajanja kaže povolno potekajo. Gre za obilnejši kredit v znesku štirih milijonov dolarjev.

Borza

25. februarja:

LJUBLJANA. (Preve številk popravševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki.) Vrednote: 7 odst. posojilo 0 do 65.5, 4.5 odst. kransko deželno posojilo iz leta 1917. 0 do 22, vojna škoda 165 do 167 (165 do 167), Celjska posojilnica 209 do 211, Ljubljanska kreditna 235 do 0, Merkanilna 108 do 0, Prishtedona 900 do 912, Strojne 0 do 138, Vevče 100 do 114, Split 0 do 1390, Slavbna 275 do 285. — Blago: Zaključek: kostanjev les, okrogel, franko nakl. post., 3 vagoni (27). Ponudbe in povpraševanja v glavnem ista kakor včeraj.

ZAGREB. V efektnih tendenca dalje zvrata. Bančni papirji rastejo. Veliko je zanimanje za vojno škodo i. deloma za 7 odst. posojilo. Za industrijske papirje skoro nikakega interesa. — V devizah je bila danes tendenca nespremenjena. Tečaj deviz so se končali v glavnem na isti višini kakor včeraj razen Italije, ki je slabša. Blaga precej, a tudi Narodna banka je nastopila z obilno ponudbo v posameznih čekih. Promet precej slab; nekoliko večji je bil le v devizi na Italijo in London. Notirale so devize: Amsterdam 2490 do 2520, Dunaj 0.087 do 0.089, Berlin 14.81 do 14.96, Italija izplačilo 251.65 do 251.65, London izplačilo 205.9 do 208.9; ček 295.4 do 298.4, New-York bank 62.05 do 63.05, ček 61.74 do 62.74, Pariz 325 do 330, Praga 183.5 do 186.5, ček 183.25 do 186.25, Svica 1194 do 1204, ček 1192.5 do 1202.5; efekti: bančni: Litorale 77 do 78, Trgo 25 do 27, Eskomptna 118 do 115, Kreditna Zagreb 119 do 120, Hipo 64.5 do 65, Jugo 163 do 105, Ljubljanska kreditna 235 do 243, Prishtedona 915 do 925, Slavenska 70 do 72.5, Srpaka 136 do 137; industrijski: Eksploatacija 57.5 do 61, Gutmann 550 do 590, Slavonija 56.5 do 57.25, Trbovlje 425 do 440, Vevče 100 do 125; državn: 7 odst. posojilo 66 do 67, agrarne 30 do 31, vojna škoda 150 do 160.

BEograd. Tendence nestanovitna. Notirale so devize: Amsterdam 2495 do 2500, Dunaj 0.0879 do 0.088, Berlin 14.82 do 14.86, Bruselj 813 do 815, Budimpešta 0.0862 do 0.0869, Bukarešta 30 do 30.5, Italija 253 do 253.5, London 206.75 do 206.95, New-York 62.2 do 62.25, Pariz 325 do 325.75, Praga 184.5 do 184.75, Svica 1196 do 1197.

TAKO PERE LE

Zahtevajte samo ZLATOROG milo!

Zahtevajte samo ZLATOROG milo!

Sokol

Za zgradbo sokolskega doma na Taboru daruje osobje en gros s oddelka tvrde A. Sarabon v počastenje umrlega br. Antona Potočnika 400 Din.

Gerent ljubljanske občine g. Josip Turk je daroval 500 Din za »Sokolski Tabo« ob priliki poroke svojega sina g. Rajka z gđ. Mišo Mlakarjevo.

Ljubljanski Sokol pozivlja vse na novo vstopivše člane in članice, ki so dne 1. decembra 1924. na dan uedinjenja pristopovali svečani zaobljubi, da se zglasijo v teku prihodnjih dni v društveni odhorovi sobi, med uradnimi urami od 5. do 7. ure zvečer v svrhu podpisa v spominsko knjigo »Zaobljube«. Zglašje pa naj se tudi vsi oni člani, ki so vstopili v letu 1924. v društvo ter bili iz kateregakoli vzroka zadržani udeležiti se svečane zaobljube. Nadalje se naznanja, da predava v soboto dne 7. marca v društveni telovadnici olimpijski pravak, načelnik novomeške sokolske župe br. Leon Stukelj o svojem potovanju na Finsko; dne 4. aprila pa predava carzanski junak, starosta mariborske sokolske župe, brat dr. Ljudevit Pivko o svoji akciji in doživljajih na italijanskem bojišču. — V soboto dne 28. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v restavracijskih prostorih Narodnega doma družabni večer vseh pri predpripravih za društveno maskarado sodelujočih članov in članic, na katerega se vabi tudi ostalo članstvo. — Zdravo! 406

Sport

JUGOSLAVIJA: HAŠK.

Kakor smo že poročali, je naš državni pravak beogradska Jugoslavija gostoval v nedeljo v Zagrebu proti trenutno najboljšemu zagrebskemu moštvu Hašku z rezultatom 1 : 1. Zanimanje za to tekmo je bilo izredno veliko, posebno vsled tega, ker je Jugoslavija prvič igrala v Zagrebu proti domačemu moštvu. Nade, ki so jih stavili Zagrebčani v to tekmo so se izpolnile vsaj v toliko, da sta obe moštvi pokazali izredno napeto in žilavo borbo. Žal, da je na kvaliteto igre zelo vplival razmočen teren, Jugoslavija je imela sicer manj neprilik s terenom, posluševala pa se je kombinacije kratkih pasov, ki se na tem terenu ni obnesla. Obratno pa je Hašk smotreno prilagodil svojo igro terenu s tem, da je forsiral polvisoko igro, ki mu je prinesla tudi rahlo premoč v polju.

V splošnem sta obe moštvi napravili vtis zelo dobre, vigrane ter enakovredne celote. Najbolši del Jugoslavije je tvorila obramba. Izredna sta bila tudi nam od celjskih Atletikov znani vratar Nemeš ter desni branilec Ivković. V krilski vrsti je igral glavno vlogo srednji krilec Mahlek, Duša napada je bil srednji napada-

lec Laburić, dočim se »kanona« Petković in Jovanović, ki je igral le v drugem polčasu, nista posebej uveljavila.

Hašk je imel smolo, da je velik del prvega polčasa igral le z 10 igralci: Komaj je bil ranjen desno krilo Košević ter ga je četr ure pozneje slabo zamenjal Grdenić, je že zopet poškodovan ostrostrelec Zinjaja, ki je šle po pavzi zopet nastopil. Tudi pri Hašku je bila obramba dasi ima na vesti gol v korist Beogradčanov, najboljši del moštva. Prav dobro se je bila krilska vrsta. Napadalna vrsta se je pokazala preemba ter izdaleka ni izrabila vseh ugodnih pozicij. Na boljši pa je bil srednji napadalec Premrl, ki je pa kmalu po pavzi izmenjal utrujenega srednjega krilca Cindriča.

Ob rahli premoči Zagrebčanov je potekel prvi polčas brez vsakega dogodka. V 12. minuti po pavzi pa doseže Zinjaja v glavo po visokem predlošku Cindriča elekten gol za Haška. Osem minut kasneje pošlje Petković vsled nesporazuma obrambo žogo v prazno zagrebsko mrežo ter s tem izenači. Tekmo je sodil zelo dobro g. Fabris, naš priznani najboljši sodnik.

Prvenstvena tekma Ilirija : Maribor se vrši v nedeljo, 1. marca ob 15. na igrišču Ilirije ob Celovski cesti. Oba kluba nastopita predvidoma v glavnem s istimi igralci kot koncem pretečene jeseni. Kluba nastopita sicer brez temeljiterega treninga, zato pa bodo igralci po dolgem zimskem odmoru razvili gotovo vso ambicioznost, tako da se lahko računa na zanimivo, živahno in ostro tekmo.

Nogometni trening Ilirije danes in jutri, v petek, ob 15.30 uri. Podrobno v članski knjigi v »Evropi«. — Načelnik.

Redni letni občni zbor Avtomobilskega kluba kraljevine SHS, sekcija Ljubljana se vrši v nedeljo, 1. marca t. l. ob 11. dopoldne v prostorih restavracije »Ljubljanski dvor«, Ljubljana. 403

Občni zbor S. K. Celse se je vršil v četrtek, dne 19. t. m. ob pol 21. uri, v hotelu »Balkan«. Pri prav povoljni udeležbi so poročali o društvenem delovanju in stanju posamezni odborniki ter si napravili tudi lep načrt za bodočnost. Novo izvoljeni odbor sestoji sledeče: predsednik dr. Alojzij Gorican, podpredsednik dr. Jakob Rebernik, prvi tajnik Janko Wagner, drugi tajnik Lujo Cančer, prvi blagajnik Rudolf Germ, drugi blagajnik Franc Stoklas. Ostali odborniki so: dr. Milko Hrašovec, ravnatel Hano Ogorevc, podravatelj Anton Kunej, lekarnar Vojko Arko, Borlak Josip, Srebočan Pavel, Krušnik Franc, Gračar Ivan, Hykel Jakob in kapetan Potočnik Jakob. V nadzorstvu so: ravnatelj Mirko Gruđen, Drago Bernardi in Franc Križanić, v razsodišču Ivan Prekorski, dr. Z. Jošt in L. Meavšek.

Lastnik in izdajatelj Konstantin Jutra. Odgovorni urednik Fr. Brosavla. Tisk: Tiskarna d. d. v Ljubl. št.

Vremensko poročilo

Ljubljana 25. februarja 1925

Ljubljana 206 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	759.6	+1.4	sever	oblačno	—
Ljubljana	14.	756.2	+1.2	sev. vzh.	jasso	—
Ljubljana	21.	757.6	+3.0	sev. zapad	—	—
Zagreb	7.	758.6	+1.0	zapa.	več. jasso	—
Beograd	7.	757.1	+1.0	jugo zapad	pol. oblac.	—
Dunaj	7.	—	—	—	—	—
Praga	7.	756.7	-2.0	jug	več. jasso	—
Isomost	7.	—	—	—	—	—

V Ljubljani barometer nestanovit, temper. niža. Sonce vzhaja ob 6.45 zahaja ob 17.43

Vremenska napoved za četrtek: Večinoma jasso, zjutraj megla, ponoči slana. Podnevi nad ničlo. Temperatura se bo zvišala.

ALEKSANDER DUMAS ZVEŠTOBA DO GROBA (LA DAME DE MONSOREAU)

„Gospoda,“ pravi kralj glasno in odpre zopet vrata, ob katerih so stali na straži njegovi miljenici, „gospoda moja, vojvoda me je naprosil, da naj bo nocoj svoboden v svoji sobi, brez prisotnosti straže, da momre razmisli o odgovoru, katerega pričakujem jutri od njega. Zato boste ostali nocoj na hodniku. Le od časa do časa se boste prepirali, ali ima gospod vojvoda kakšne želje in kako se počuti. Najbrž bo nekoliko razburjen radi najinega razgovora. Ali pomislite tudi, da se je vojvoda s svojo zaroto sam odrekel svojega častnega mesta, ki mu pripada kot mojemu bratu po krvi. Tukaj imate pred seboj torej samo jetnika, čegar odpornost bo morda moral zlomiti šele gazda Teste, guverner Bastilje.“

„Sire,“ poskuša zadnjikrat Franjo z bledimi ustnicami, „spomnite se, da sem vendar vaš brat...“

„Spominjam se predobro!“ ga prekine Henrik III. „In ne pozabljam, da ste bili tudi brat Karla IX.“

„Naj se mi vsaj vrnejo moji prijatelji!“

„Ne morete se pritožiti, ko se jaz odrekam svojim prijateljem zaradi vas!“

In kralj odide dostojanstveno, ter zapre vrata pred nosom svojega brata, ki se opotekaje vrne v sredo sobe, tu pa se zamaje in pade na tla, na obraz.

XXVII.

„ENA PTIČKA PRILETALA.“

Po tem razgovoru s kraljem je vojvoda svoj položaj smatral za brezupen in videl je že, da mu grozi Bastilja in morda še kaj hujšega. V svoji samoti je prvokrat občutil nekaj sličnega kakor obžalovanje, da se je sploh spustil v brezupno borbo proti močnejšemu in da je že svoječasno to borbo pričel s tem, da je odpravil

na oni svet svojega brata Karla IX. in da je žrtvoval svoje prijatelje, zarotnika La Molea in Coconasa. Pa takrat je bila še z njim njegova sestra Marjeta. Kako pa se je obnašal proti njej, in ni li pozneje kraljice Navarske grdo izdal?

Sedaj mu je preostala samo še mati, Katarina de Medici. Njega se je ona posluževala za svojo politiko, tako kakor se je on posluževal drugih, bil jej je orodje za njene namene. Priznal si je: Če pade kdaj v roke svoje matere, ne bo več sam svoj gospodar, ampak bo čolnčik na vihnem morju.

Franjo se je spomnil hrabrega in razumnega Bussyja in sedaj ga je vest zares zapeljala. Tega hrabrega, udanega, zanesljivega prijatelja je grdo izdal na ljubo zelencu Monsoreauu, ki je poznal in iskal le svoj interes! Da, če bi bil Bussy še pri njem, bi bila svoboda bližja, in z njo tudi osveta...

Ali v srce ranjeni Bussy se nanj ljuti in ima prav. Jetniku torej ne preostaja nič drugega, kakor da skoči štirideset in pet vatlov globoko skozi okno, na šance, in se pri tem ubije. Ali pa da sam napade štiri kraljeve miljenice, štiri hude mečevalce in zveste stražnike, svoje osebne sovražnike, in potem bi prišel skozi hodnik na dvorišče, kjer je polno švicarjev, vitezov, plemičev, straž... in potem je še dvizni most...

Od časa do časa se je vojvoda vračal k oknu, da vrže pogled na okope. Toda višina bi tudi vsakemu drugemu povzročila vrloglavost. On da naj skoči tu doli? Nemogoče.

Vsako uro je med tem prišel v njegovo sobo pogledat kdo od stražnikov. Enkrat Schomberg, drugič Maugiron ali Epemon, in vsakokrat je takšen revizor vstopil brez pozdrava, kakor da princa niti ni v sobi, šel mimo njega, pregledal vse kote, odprl vse škrinje in omare, pogledal pod posteljo in na posteljo in se celo prepiral, da li niso rjuhe razrezane, da bi se porabile za vrv, po kateri bi se jetnik hotel spustiti skozi okno...

Kadar je princ svoje blede lice pritisnil na hladno steklo oken, gledajočih v prepad, opazoval je pri luninem svitu, ali kadar so lune zastirli oblaki, v mraku, kako se razprostira onkraj nasipa široka glazija, kakšnih petnajst sto korakov samega peska, potem pa pride Seine, ki teče mirno in tiho in se sveti kakor zrcalo. Na drugi strani Seine pa štrli nemo in grozeče v zrak temna gmota Nesleovega stolpa.

Ko so se končno nakopičili oblaki in povsem zastirli nebo in ko je izgledalo, da se pripravlja nevihta, je princa prevzela nervoz-

nost in obup. Med drugimi slabostmi je namreč imel princ Franjo Anžovinski tudi strašen strah pred grmenjem in strelom. Sedaj bi mnogo dal za to, da bi bili kraljevi miljenici pri njem, čeprav bi se mu rogali in ga žalili. Ali vseeno jih ni hotel poklicati, ker ga je zadrževal ponos. Vrgel se je oblečen na posteljo, ali zaspati ni mogel. Hotel je čitati, ali črke v okorni knjigi so mu kar zaplesale pred očmi, kakor hudički. Hotel je piti, ali vino se mu je zdelo grenko, in domislil si je, da je morda otrovano, ter je izpljunil požirek. Vzel je v roke Aurillyjevo lutnjo, ali ko so zajele strune, je zajela tudi njegova duša in storilo se mu je inako, da bi bil skoraj zaplakal. Končno je pričel rjevati in tuliti, kleti in psovati vseprek in razbijati stolce in kar mu je prišlo pod roko. Miljenici so na to odprli vrata in stopili pod orožje ter prišli v sobano, da vidijo, kaj pomeni ta vihar izbruh. Ko so pa spoznali, kaj je jetniku, so se samo nasmejali in zopet odšli.

Ko je princ baš polomil zopet drug stolec in ga treščil v steno, da je kar štukatura odpadla, je obenem z njim zazvenčalo steklo okna in princ je na nogi začutil neko bolečino. Prva njegova misel je bila, da je z onega brega Seine ali morda od bližje kdorkoli od kraljevih plačancev zahrbtno ustrelil nanj, zato pade princ na tla, da se ogne morebitnemu drugemu strelu. Ali roka mu pri tem otiplje kamen, ki je ležal blizu njegove noge na mehkem kobrcu. „Oho, kamen!“ de princ mehanično, prime za kamen in zavzet vidi, da je okrog kamna nekaj privezane. „Od koga naj prihaja takšen kamen?“ pomisli princ. Od silne, nepričakovane nade se mu oznoji čelo. Da, pergament je okrog kamna, z nitjo privezan! Princ stopi k sveči in čita:

„Ali vam je že dovolj samote in dolgega časa? Ljubite li sveži zrak in svobodo? Stopite v kabinet, v katerem je kraljica Navarska imela skritega vašega ubomega prijatelja de la Molea, otvorite omaro, odmaknite zdoljno deščico in boste pod njo odkrili dvojno dno. V tem tajnem predalčku so boste silene lestvice s kavlji. Pričvrstite te lestvice na balkon, doli na okopu pa bosta pripravljena dve krepki roki, ki bosta lestvo držali, da ne bo nihala. Pripravljen bo konj, nagel kakor veter, in ponesel vas bo na varno! — Prijatelj.“

„Prijatelj!“ klikne princ. „Nisem vedel, da imam še prijateljev! Kdo bi bil ta prijatelj? Ali ni to past?“ šepeta princ in se zopet približa oknu, ali ne vidi ničesar. „Sicer pa, past ali karkoli, na slabše ne pridem!“

Zobotehnik

perfekten v zlatu in kavčuku, se išče takoj.
Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Zobotehnik“.

Zahvala.

Povodom smrti našega nenadomestljivega, nadvse ljubljenege soproga in očeta, gospoda

Viktorja Bolaffio

nam je došlo od vseh strani toliko izrazov iskrenega sočutja, da se nam ni mogoče vsem in vsakemu posebej zahvaliti.

Izrekamo tem potem vsem za izkazano sočutje tekom bolezni, kakor tudi ob smrti najtoplejšo zahvalo.

V Ljubljani, dne 25. februarja 1925.

1056/a

ZALUJOČI OSTA'I.

Dr. Viktor Gregorić

naznanja

da je otvoril v Novem mestu št. 2

svoj novo moderno urejeni

zobozdravniški ateljé.

1057 a

Zdravniki!

1048 a

Odda se v našem zdravniškem kabinetu domačo lekarno la stanovanjem v prometnem kraju blizu kolodvoza, pod zelo ugodnimi pogoji. — Ponudbe do 1. marca pod šifro „Zdravnik“, poštno preloži o Celje

Kdor oglašuje,
ta napreduje!

Pomožna moč a knjigovodstvo

z lepo pisavo se išče.
Znanje nemškega jezika obvezno. Ponudbe z navedbo zahtevka glede plače pod „Zanesljiv“ na upravo „Jutra“ 1059 a

Pijančevanje ozdravi!

hitro in je da bi pijanec vedel, »Abstinentsklub«. Doliva se v ste. leničih po 30. 50, 80 in 140 Din. R. kupilja ga proti naprejšnji poslatvi zneska (priporočeno nismo in 20 Din za poštino in zavojnico). Gesellschaft f. chem. u. metallurg. Industr. e. m. b. H., Wien XIII 2, Wagramgasse 5.

HOTEL „BALKAN“

v Beogradu

potrebuje: 734 a

- 5 točajev, ki morajo biti vajeni kletarskega posla, zlasti izurjeni v točenju piva;
- 2 dečka za vnanje posle;
- 2 dečka za čiščenje parketov;
- 2 dečka za čiščenje obedne priprave;
- 4 dečke za delo v kuhinji;
- 3 deklice za delo v kuhinji.

Plača po sposobnosti od 400 Din do 1000 Din, stanovanje in hrana.

Vsak dan svežo

namočena

polenovka

Anton Verbič, Ljubljana

Polenovka

namočena

FRAN KHAM, Ljubljana

Državne trašarine

Za priročno uporabo prireditel M. Kostonjevec
Cena 10 Din s poštnino 11 Din. Knjiga se naroča pri

Tiskovni zažrugi Ljubljana

Priporočamo

novo izdajo

Janko Kersnikovič

romanov:

Cyclamen

Broš. 22 Din, vez.

27 Din, pošl. 1'25 Din

Agitator

Broš. 18 Din, vez.

23 Din, pošl. 1'25 Din

Izdala jih je

Tiskovna zadruga

v Ljubljani

Zahvala.

Povodom prebridke izgube našega iskreno ljubljenege soproga, očeta, starega očeta, sina, brata, tasta, strica in svaka, gospoda

Rudolfa Rutner-ja

trgovca in posestnika

se zahvalujemo vsem, ki so blagopokojnika spremili na njegovi zadnji prerani poti, vsem zastopanim društvom in darovateljem prekrasnih vencev, posebno pa domačemu rokodelskemu društvu za v srce segajoče žalostinke kakor tudi vsem, ki so nam ustno ali pismeno izrazili sočutje in sožalje.

Še enkrat najiskrenejša hvala vsem!

NA VRHNIKI, 25. februarja 1925.

Žaluioči ostali.

Zastonj!

dobite po'eg ob čainega popusta in pri nanovo znižanih cenah

in to pri enkratnem nakupu:

od Din 150— do Din 250— še	1 par ženskih nogavic ali
	1 par moških nogavic ali
	1 naravnice
	1 pleteno samoveznico
od Din 250— do Din 400— še	1 par svil. flor nogavic
	1 stek. kolinske vode
od Din 400— do Din 600— še	1 manicure kaseto
od Din 600— do Din 800— še	1 manicure kaseto večjo
od Din 800— do Din 1000— še	1 manicure kaseto veliko
I	1 stekl. franc. parfuma
preko Din 1000 še	1 manicure kaseto

A. ŠINROVEC nasl. R. SOSS, Ljubljana, Mestni trg 19

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanje vlog. nakup in prodaje vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd. Brzojavke: Kredit Ljubljana - Telefon 40, 487, 548, 806 in 806 51 a